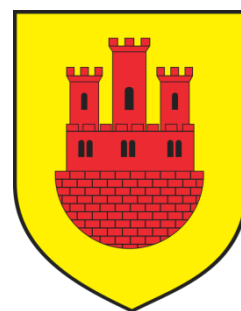

Załącznik do Uchwały nr
Rady Miejskiej w Jutrosinie z dnia

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY JUTROSIN
NA LATA 2014-2020**

PROJEKT

2014

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE.....	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	13
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE.....	13
2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA.....	15
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE	15
4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY.....	19
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE.....	27
6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA.....	28
7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	31
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	36
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	41
10. PRZESTĘPCZOŚĆ	42
11. POMOC SPOŁECZNA	43
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	54
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ..	56
14. ANALIZA SWOT.....	71
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	76
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	78
IV. PROGRAMY I PROJEKTY	86
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	87
SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	91

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jutrosinie. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma charakter wieloletni; została przygotowana na lata 2014-2020. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem

działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Infrastruktura transportowa i komunikacyjna; Struktura demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Struktura gospodarcza i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Życie kulturalne i infrastruktura sportowo-rekreacyjna; Opieka zdrowotna i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jutrosin na lata 2014-2020 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 594 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2013, poz. 1456),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 1228 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 674 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 966 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm.).

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jutrosin na lata 2014-2020 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 (projekt),
- Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku,
- Strategia Rozwoju Powiatu Rawickiego.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodzież w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo*, *Konkurencyjna gospodarka*,

Spójność społeczna i terytorialna, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia opartego na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorządy województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku

pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Projekt **Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020** przewiduje utworzenie 10 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 6. Rynek pracy i osi priorytetowej 7. Włączenie społeczne.

W ramach osi priorytetowej 6. wyznaczono cel tematyczny 8. „Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników” oraz priorytety inwestycyjne, których wdrożenie ma się przyczynić do wzrostu kompetencji i doświadczeń zawodowych osób poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, wzrostu poziomu zatrudnienia, rozwoju przedsiębiorczości i przedsiębiorstw w regionie oraz generowania nowych miejsc pracy, wzrostu aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi, zwiększenia dostępności usług opiekuńczych, a także podniesienia poziomu zdrowia i wydłużenia czasu aktywności zawodowej mieszkańców regionu.

Z kolei w ramach Osi Priorytetowej 7. przewidziano do realizacji cel tematyczny 9. „Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją” poprzez wprowadzenie w życie priorytetów inwestycyjnych mających przyczynić się do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych, a tym samym ograniczenia skali ubóstwa, poprawy jakości i dostępności usług społecznych oraz rozwoju potencjału ekonomii społecznej.

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki regionalnej polityki społecznej. W strategii sformułowano misję i wizję oraz wyznaczono 5 priorytetów strategicznych: 1. Wielkopolska równych szans i możliwości, 2. Zdrowi Wielkopolanie, 3. Bezpieczna Wielkopolska (Bezpieczeństwo publiczne i socjalne), 4. Wielkopolska obywatelska, 5. Samorząd województwa wielkopolskiego partnerem, doradcą i konsultantem lokalnych podmiotów polityki społecznej.

Priorytet 1. obejmuje problematykę wyrównywania szans mieszkańców Wielkopolski w kontekście dostępu do różnych wymiarów funkcjonowania społecznego w ramach oferty polityki kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, dostępności edukacji i nauki, usług medycznych, narzędzi aktywnego rynku pracy, a także usług i świadczeń socjalnych. Uznano, iż istotne

znaczenie ma wyrównywanie różnic w rozwoju społecznym województwa, zwiększanie wrażliwości społecznej na problemy społeczne, ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny umożliwiających realizowanie funkcji i zadań służących jej rozwojowi oraz eliminowanie i redukowanie czynników prowadzących do ubóstwa, izolacji, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

W priorytecie 2. zaakcentowano potrzebę kreowania i realizacji wojewódzkiej polityki zdrowotnej uwzględniającej profilaktykę i promocję zdrowia, położono nacisk na konieczność rozwijania otoczenia instytucjonalnego, gospodarczego i środowiska społecznego służącego wdrażaniu koncepcji „Zdrowa społeczność – zdrowi obywatele”, a także podejmowania działań na rzecz konsolidowania systemu informacji medycznej oraz poszerzania zakresu problemowego analiz epidemiologicznych i socjomedycznych.

W ramach priorytetu 3. uwzględniono działania służące zapewnieniu mieszkańcom Wielkopolski bezpieczeństwa socjalnego, osobistego i publicznego oraz przerywaniu „pętli ubóstwa” i dziedziczenia biedy, podkreślono potrzebę rozwijania przedsięwzięć na rzecz poprawy spójności regionu, podejmowania działań profilaktycznych w kontekście zwalczania zjawisk patologii społecznej i przestępczości oraz położono nacisk na budowę obywatelskiej sieci bezpiecznych społeczności w kontekście stabilizowania i wzmacniania poczucia bezpieczeństwa obywateli.

W priorytecie 4. zaakcentowano potrzebę podejmowania działań służących aktywizowaniu zasobów ludzkich i potencjału społecznego na rzecz rozwoju jednostek, grup i społeczności, w tym także osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym w działania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego.

Wszystkie działania wpisujące się w wyznaczone w strategii priorytety uwzględniają specyficznych adresatów, za których uznano: osoby starsze i niepełnosprawne, dzieci i młodzież, kategorie wysokiego ryzyka socjalnego, a także wszystkich mieszkańców Wielkopolski przy uwzględnieniu ich uczestnictwa w różnych wymiarach życia społecznego (kultura, sport i turystyka, edukacja, pomoc społeczna, rynek pracy, służba zdrowia).

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Rawickiego jest dokumentem wyznaczającym cele i kierunki działania samorządu powiatowego do 2015 roku. W oparciu o raport o stanie gmin i powiatu, ocenę sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu, analizę porównawczą i analizę SWOT, sformułowano misję („Powiat rawicki – obszar

zrównoważonego rozwoju południowej Wielkopolski sprzyjający rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości oraz lokalnej inicjatywie. Zasobny powiat z dobrą infrastrukturą sprzyjający dobremu poziomowi edukacji, kultury i rekreacji”) oraz wyznaczono cele w 5. obszarach: 1. Ekologia, 2. Gospodarka, 3. Infrastruktura, 4. Przestrzeń, 5. Społeczność.

Z punktu widzenia polityki społecznej zasadnicze znaczenie mają cele sformułowane w ramach obszarów „Gospodarka” i „Społeczność”. W obszarze „Gospodarka” zaliczono do nich: promowanie i wspieranie lokalnego potencjału gospodarczego, lokalnych inicjatyw i alternatywnych form działalności gospodarczej w obszarach wiejskich, tworzenie warunków dla rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw na terenie powiatu i przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia i jego społecznym skutkom, opracowywanie projektów ponadlokalnych na terenie powiatu i wzmacnianie procesów przedinwestycyjnych dla skuteczniejszej absorpcji dotacji z Funduszy Strukturalnych, podejmowanie działań na rzecz dywersyfikacji źródeł finansowania priorytetów rozwojowych powiatu oraz w kierunku montażu środków publicznych i prywatnych dla tworzenia projektów komunalnych, prowadzenie promocji gospodarki rolnej, jej potencjału i najbliższego otoczenia, tworzenie warunków dla rozwoju drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego, podejmowanie działań w kierunku wypromowania usług agroturystycznych oraz stworzenie lokalnej strategii inwestycji dla kapitału zewnętrznego.

W obszarze „Społeczność” wyznaczono z kolei cele, które zakładają: podejmowanie działań w kierunku poprawy dostępności świadczeń zdrowotnych, profilaktyki i oświaty zdrowotnej, wzmacnianie istniejącej struktury oświaty i skuteczne wykorzystywanie wysoko wykwalifikowanej kadry dla rozwoju efektów edukacyjnych, podejmowanie działań w celu poprawy bezpieczeństwa publicznego, tworzenie warunków dla rozwoju powiatu i spójności jego infrastruktury społecznej i gospodarczej z wymogami polskiego prawa i standardami Unii Europejskiej, podejmowanie działań na rzecz rozwoju różnych form kultury, sportu i rekreacji, tworzenie warunków do zahamowania procesów emigracyjnych młodego pokolenia (w tym zdolnej młodzieży) z terenu powiatu i możliwości samorealizacji, wspieranie organizacji pozarządowych, a także umożliwienie tworzenia projektów na różnych szczeblach administracji samorządowej, spójnych z założeniami Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Jutrosin jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowo-zachodniej Wielkopolsce, we wschodniej części powiatu rawickiego. Południowa granica gminy jest granicą pomiędzy województwem wielkopolskim a województwem dolnośląskim.

Od zachodu gmina graniczy z gminami Pakosław i Miejska Górka, od północnego zachodu z gminą Pępowo (z powiatu gostyńskiego), od północy z gminą Kobylin, od wschodu z gminą Zduny (dwie ostatnie gminy należą do powiatu krotoszyńskiego), a od południa z gminą Milicz (z powiatu milickiego).

Pod względem fizycznogeograficznym gmina Jutrosin leży na południu Niziny Wielkopolskiej, w mezoregionie Wysoczyzny Kaliskiej. Znajduje się w dorzeczu Baryczy (leży nad rzeką Orlą), będącej prawym dopływem Odry.

Gmina zajmuje powierzchnię 114,9 km² i obejmuje miasto Jutrosin oraz 19 sołectw: Bartoszewice, Bielawy, Domaradzice, Dubin, Grąbkowo, Janowo, Jeziora, Nad Stawem, Nowy Sielec, Ostoje, Pawłowo, Płaczkowo, Rogożewo, Stary Sielec, Szkaradowo, Szymonki, Śląskowo, Zaborowo i Zmysłowo.

Historia Jutrosina sięga czasów średniowiecza. Pierwsza wzmianka na jego temat datowana jest na 15 lipca 1281 roku (najprawdopodobniej istniał jeszcze wcześniej). Nie wiadomo od kiedy Jutrosin jest miastem, gdyż nie zachował się żaden dokument lokacyjny, co zapewne jest konsekwencją licznych wojen, epidemii i pożarów, jakie na przestrzeni wieków nawiedziły miasto.

W 1797 roku Jutrosin znalazł się w granicach Prus Południowych. W tym czasie był on miastem wielonarodowościowym – mieszkali w nim Polacy, Niemcy i Żydzi, obok katolickiej funkcjonowała także gmina ewangelicka i zabór żydowski, działały szkoła ewangelicka i katolicka.

Na początku 1919 roku Jutrosin został wyzwolony przez powstańców wielkopolskich i przez rok był siedzibą władz powiatowych, do czasu wyzwolenia Rawicza. W dwudziestoleciu międzywojennym jutrosinianie prowadzili aktywne życie społeczne i kulturalne. Powstawały i prężnie działały różne organizacje. W tym czasie miały miejsce wielkie wydarzenia i ważne

wizyty, m.in. Prezydenta RP Ignacego Mościckiego. Mieszkańcy cieszyli się odzyskaną wolnością, a Jutrosin był ważnym ośrodkiem polskości, tym bardziej, że wówczas był położony na granicy polsko-niemieckiej.

We wrześniu 1939 roku do Jutrosina wkroczyły wojska hitlerowskie. Miasto zostało zajęte przez okupantów bez oporu i bez większych strat materialnych. Hitlerowcy zlikwidowali wszystkie polskie instytucje i organizacje. Na terenie gminy utworzono dwa hitlerowskie obozy pracy dla Żydów: w Dubinie i w Pawłowie.

Jutrosin został wyzwolony przez Armię Czerwoną 22 stycznia 1945 roku. Już wcześniej Niemcy opuścili miasto, więc wyzwolenie odbyło się bez walk i jakichkolwiek strat. Po wojnie nastąpił szybki rozwój miasta, który trwa do dzisiaj. W 2011 roku Jutrosin obchodził 730-lecie istnienia; z tej okazji zostały wydane pamiątkowe medale, które zostały wręczone jego zasłużonym mieszkańcom.

Świadectwem wiekowej i bogatej historii Jutrosina są zachowane do dzisiaj zabytki. Najliczniej reprezentowane są zabytki architektury sakralnej i ziemiańskiej oraz zabudowy miejskiej i wiejskiej. W Jutrosinie i najbliższej okolicy jest kilka obiektów zabytkowych: pałace i dworki otoczone placami, kościoły, ratusz, założenia architektoniczne Jutrosina i Dubina. Prawdziwą perłą miasta jest Kościół p.w. Św. Elżbiety – neoromańska świątynia o wyjątkowo pięknym wnętrzu i architekturze (w kościele znajduje się dużej wartości polichromia figuralna wykonana przez Antoniego Procajłowicza oraz siedem witraży Józefa Mehoffera). Cennym zabytkiem jest również kościół p.w. Św. Krzyża z 1777 roku o konstrukcji szachulcowej. W ołtarzu głównym znajduje się krucyfiks z XV wieku, a obok niego rzeźby Matki Boskiej i Św. Jana z XVIII wieku. Na uwagę zasługuje także ratusz miejski stojący w centrum rynku oraz całe założenie urbanistyczne i zespół budowlany Jutrosina z XIX wieku. Do innych ciekawych zabytków znajdujących się na terenie gminy należą: zespół pałacowo-parkowy w Starym Sielcu wraz z dawnym dworkiem Czartoryskich, zbudowanym na początku XIX wieku, dworek i park z przełomu XIX i XX wieku w Płaczkowie oraz zabudowania gospodarcze w Dubinie. Warte zwiedzenia jest również Muzeum Ziemi jutrosińskiej, w izbach którego zgromadzono wiele oryginalnych eksponatów i pamiątek świadczących o bogatej tradycji i historii ziemi jutrosińskiej.

2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Północnym skrajem gminy Jutrosin przebiega droga krajowa nr 324 Zielona Góra – Kalisz, która stanowi fragment ciągu drogowego biegnącego od zachodniej granicy kraju (Gubin) przez Zieloną Górę do Ostrowa i dalej. Jednocześnie droga ta umożliwia połączenie z siedzibą powiatu – miastem Rawicz. Na terenie gminy znajdują się ponadto drogi powiatowe oraz drogi gminne (o bardzo zróżnicowanej jakości) umożliwiające dojazd do każdej miejscowości. Przez gminę nie przebiega natomiast żadna czynna linia kolejowa.

Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miejscowości Jutrosin, Szkaradowo, Dubin, Rogożewo i Płaczkowo, z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Zaborowo, Wielki Bór, Bielawy, Janowo, Nad Stawem, Ostoje, Pawłowo, Zmysłowo, Szymonki i Jeziora.

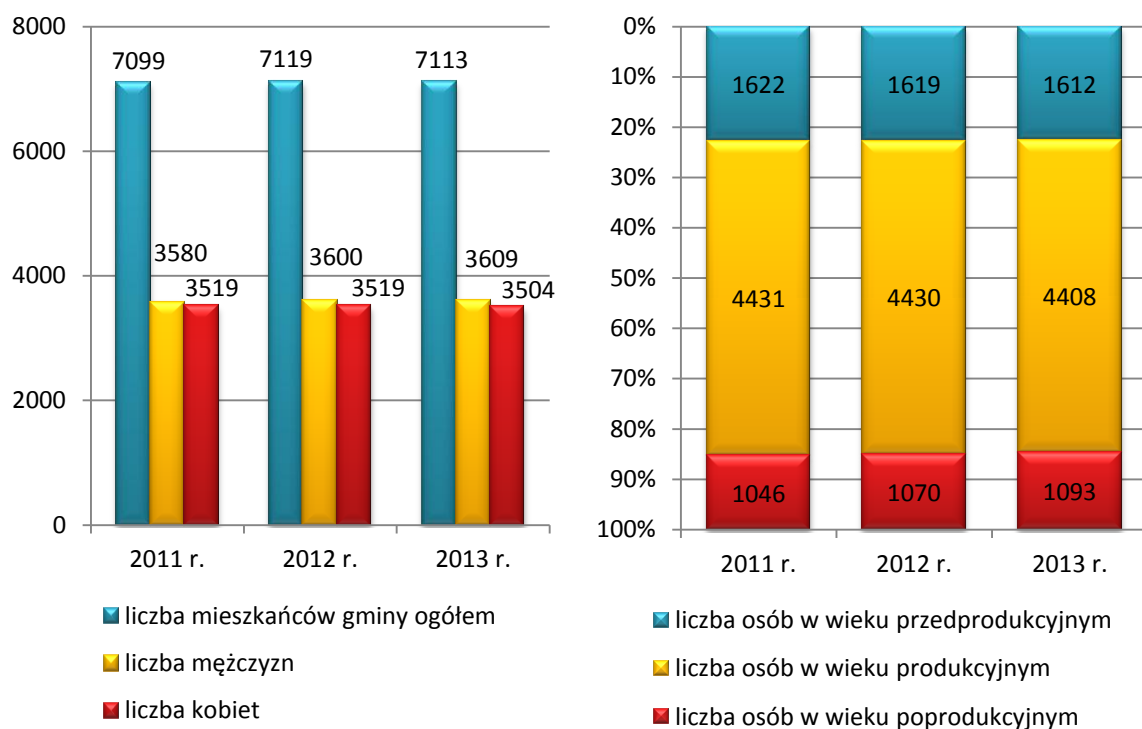
Usługi transportowe w gminie świadczą zarówno podmioty publiczne, jak i prywatne. Należą do nich: PKS Wołów i Leszno, Usługi Transportowe Andrzej Krzyżoszczak, PHU „Krzykol” Krzysztof Kolber oraz PPUH „Max” Przemysław Kosmacz.

3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2011-2013 liczba ludności gminy Jutrosin utrzymywała się na podobnym poziomie (7.099 w 2011 r., 7.119 w 2012 r., 7.113 w 2013 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród ogółu ludności gminy stanowili mężczyźni (50,4% w 2011 r., 50,6% w 2012 r., 50,7 % w 2013 r.).

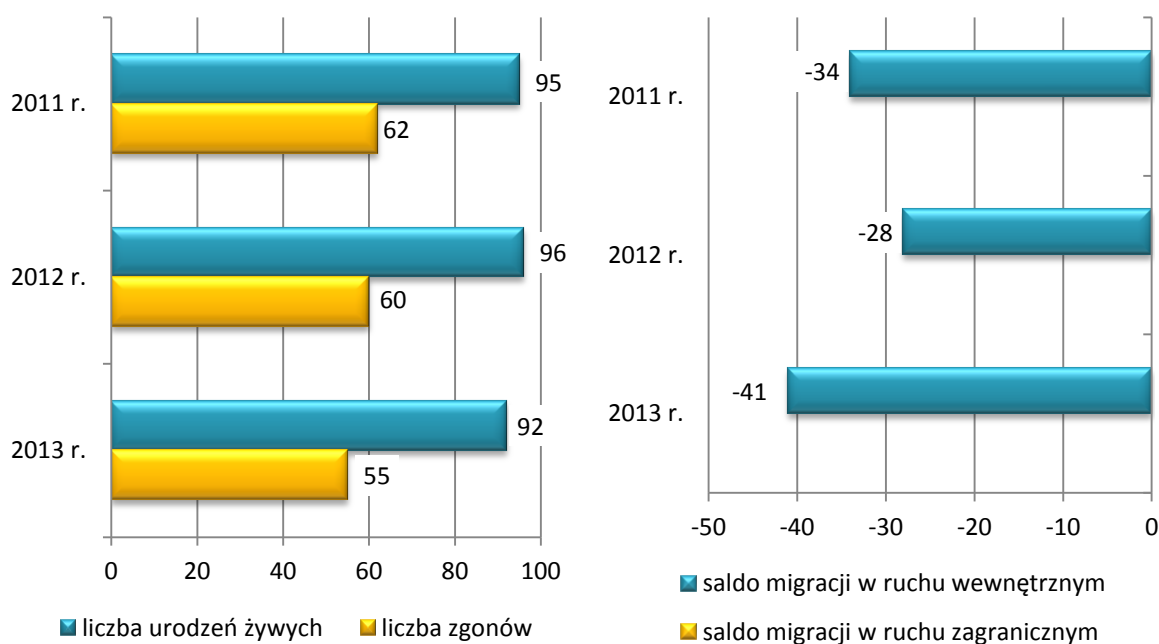
W analizowanym okresie liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym nieznacznie spadała z roku na rok, a liczba osób starszych systematycznie rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2011-2013

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Utrzymująca się na zbliżonym poziomie liczba mieszkańców gminy była efektem korzystnego przyrostu naturalnego (+33 w 2011 r., +36 w 2012 r., +37 w 2013 r.), który bilansował ujemne saldo migracji odbywającej się w ruchu wewnętrznym (-34 w 2011 r., -28 w 2012 r., -41 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i migracyjny ludności gminy w latach 2011-2013

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

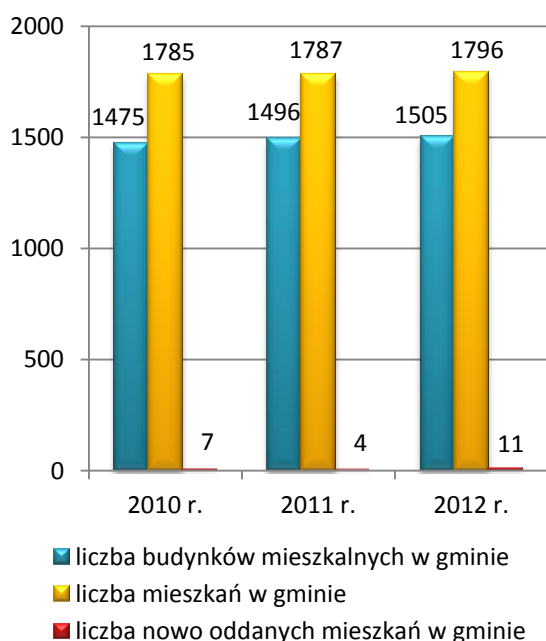
Dokonując analizy zachodzących w gminie zmian demograficznych, należy podkreślić, iż mimo utrzymującej się na podobnym poziomie liczby mieszkańców są one coraz mniej korzystne. Wpływ na to ma spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz systematycznie i w największym tempie zwiększająca się liczba osób starszych. Ta ostatnia tendencja powoduje postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2010-2012 liczba mieszkań w gminie Jutrosin zwiększała się z roku na rok (z 1.785 w 2010 r. do 1.796 w 2012 r.). Z kolei z danych Urzędu Miejskiego w Jutrosinie wynika, że w latach 2011-2013 liczba mieszkań będących w zasobach gminy była na tym samym poziomie (po 85 w każdym roku). Wśród nich nie było mieszkań socjalnych.

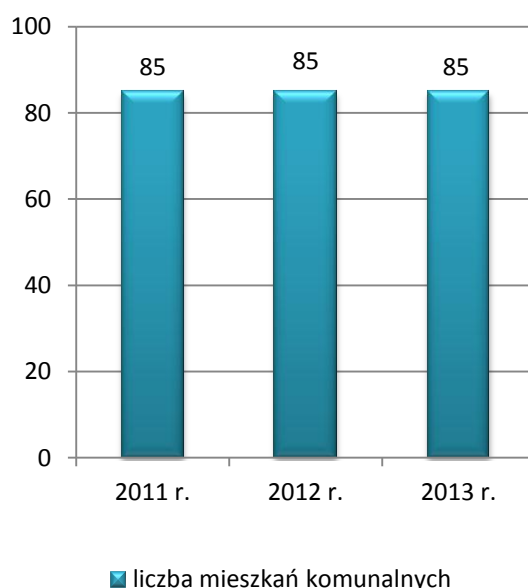
W latach 2011-2013 mieszkania będące w zasobach gminy posiadały w sumie 255 izb. Łączna powierzchnia użytkowa tych mieszkań wynosiła 4.538 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania liczyła 53,38 m² (na 1 osobę przypadało 27,17 m²).

W latach 2010-2012 liczba nowo oddanych mieszkań w gminie ulegała wahaniom (7 w 2010 r., 4 w 2011 r., 11 w 2012 r.). Łączna liczba dostępnych w nich izb oraz powierzchnia użytkowa wyniosła odpowiednio 39 i 863 m² w 2010 roku, 23 i 575 m² w 2011 roku oraz 69 i 1.531 m² w 2012 roku. Wśród nowo oddanych mieszkań nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy. Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2012

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2011-2013

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Urząd Miejski w Jutrosinie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2012 roku zdecydowana większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. W mieście do sieci wodociągowej podłączonych było 98,3% mieszkań, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 95,7 i 91,6% mieszkań, a do sieci gazowej i centralnego ogrzewania dostęp miało odpowiednio 94,2 i 74,6% mieszkań. Sytuacja na obszarze wiejskim gminy wyglądała nieco gorzej, szczególnie w przypadku dostępności instalacji gazowej. Do sieci wodociągowej podłączonych było 96,2% mieszkań, ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 92,1 i 86,4% mieszkań, a do centralnego ogrzewania i sieci gazowej dostęp miało odpowiednio 65,6 i 15% mieszkań.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba osób, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	4	7	7
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	23	59	70
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	6.000	7.996	13.549

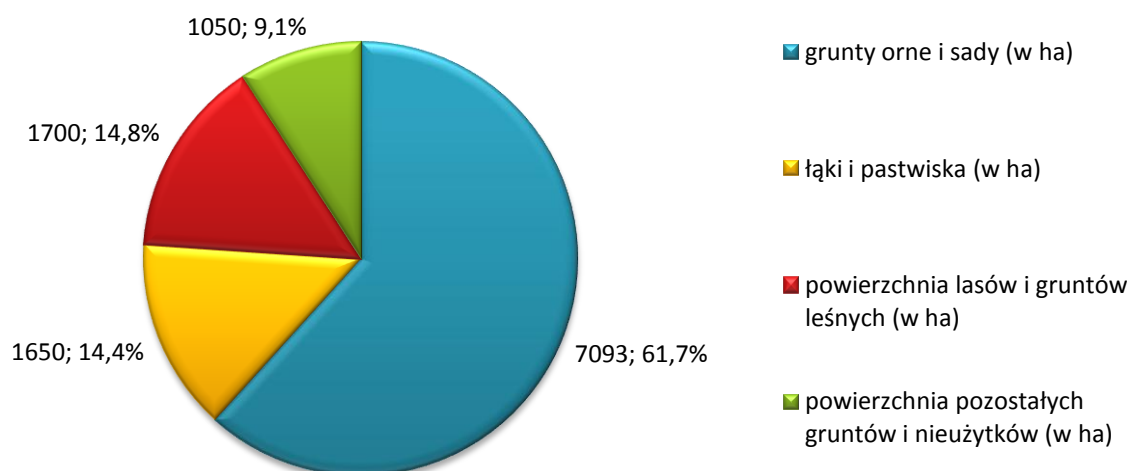
Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie.

W latach 2012-2013 liczba osób, którym przyznano dodatki mieszkaniowe, była nieznacznie wyższa niż w 2011 roku. W analizowanym okresie z roku na rok zwiększyła się liczba przyznanych dodatków (z 23 w 2011 r. do 70 w 2013 r.) oraz wysokość kwot wydatkowanych na realizację tego zadania (z 6.000 zł w 2011 r. do 13.549 zł w 2013 r.).

4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Wiodącą rolę w gospodarce gminy Jutrosin odgrywa rolnictwo, o czym świadczy wysoki jego udział w produkcji, zatrudnieniu i źródłach dochodu ludności. Ponad 76% powierzchni gminy stanowią użytki rolne (zdecydowana większość należy do rolników indywidualnych), wśród których dominują grunty orne, blisko 15% lasy i grunty leśne, a ponad 9% pozostałe grunty i nieużytki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha)

Źródło danych: Urząd Miejski w Jutrosinie.

Rolnictwo w gminie charakteryzuje się wysokim poziomem produkcji roślinnej i zwierzęcej. Pierwsza z nich skupia się na uprawie zbóż jarych i ozimych, rzepaku, buraków cukrowych i kukurydzy, druga na hodowli żywca wieprzowego, wołowego i produkcji mleka. Ponadto coraz większym zainteresowaniem cieszy się uprawa warzyw gruntowych i warzyw w szklarniach. Rolniczy charakter gminy i nieskażone środowisko naturalne sprzyjają pozyskiwaniu w gospodarstwach czystych ekologicznie płodów rolnych oraz stanowią naturalne zaplecze dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego.

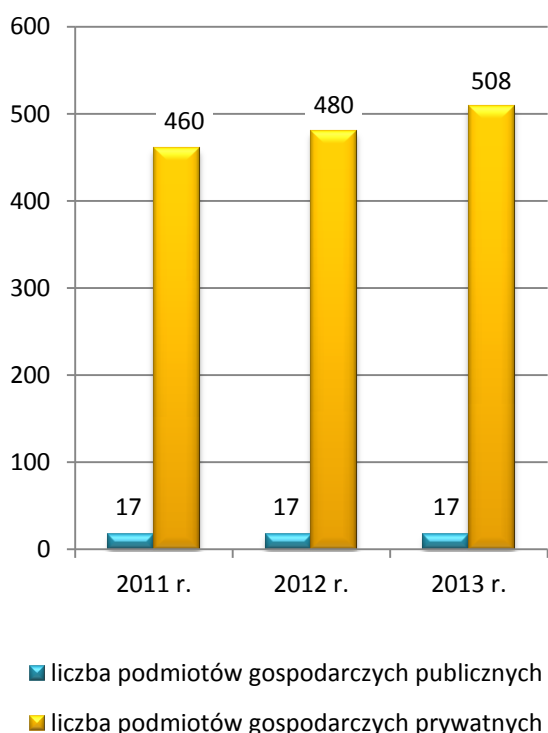
Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowały 782 gospodarstwa rolne, w tym 29 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha, 237 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha, 223 gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha, 167 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 126 gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowały się 743 gospodarstwa rolne spośród 762 trudniących się uprawą) i ziemniaki (205), uprawy przemysłowe (83), buraki cukrowe (80) i warzywa gruntowe (59), natomiast podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej stanowił chów trzody chlewnej (hodowlą trzody chlewnej zajmowały się 453 gospodarstwa rolne spośród 600 utrzymujących zwierzęta gospodarskie), bydła (429) i drobiu (328).

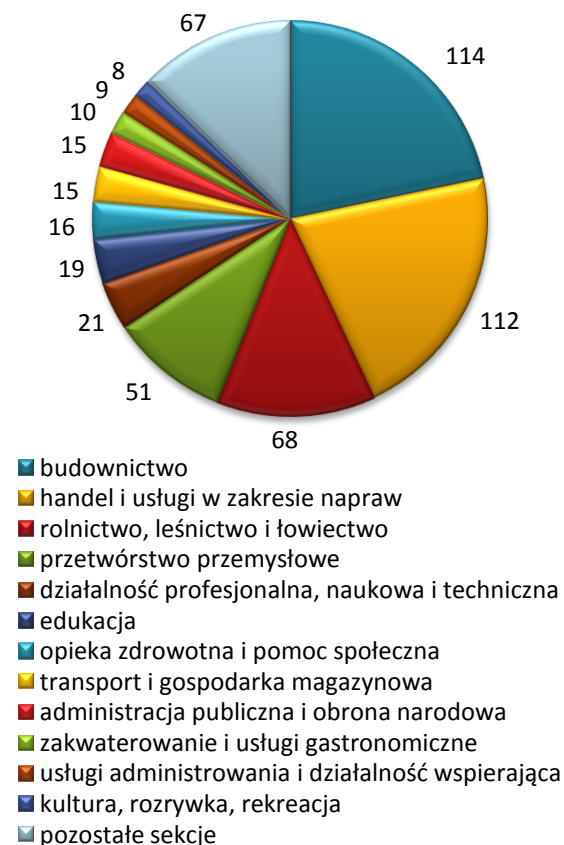
Gmina Jutrosin jest ośrodkiem gospodarczym o zróżnicowanej strukturze i wielkości podmiotów gospodarczych. Stosunkowo dobrze rozwinięte są przemysł rolny i przetwórstwo rolno-spożywcze. Istotną rolę odgrywają także takie branże, jak: mięsna, drzewna, budowlana, transport, handel i usługi oraz rzemiosło.

W latach 2011-2013 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie zwiększała się z roku na rok (477 w 2011 r. do 525 w 2013 r.). Zdecydowana większość z nich miała charakter prywatny (460 w 2011 r., 480 w 2012 r., 508 w 2013 r.). Działalność gospodarcza w gminie była przede wszystkim prowadzona w takich sekcjach, jak: budownictwo (114 podmiotów), handel hurtowy i detaliczny oraz usługi w zakresie napraw (112), rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo (68) oraz przetwórstwo przemysłowe (51). Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2011-2013

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2013 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

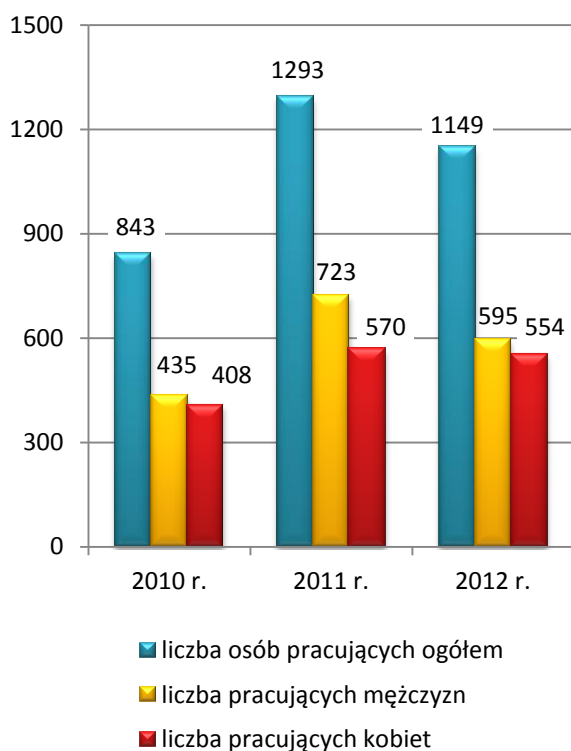
W ostatnich latach na terenie gminy powstały liczne placówki handlowe i usługowe o charakterze wielobranżowym. Wśród nich należy wymienić: Przedsiębiorstwo Hodowlano-Nasienne W. Legutko, Polski Koncern Mięsny „Duda” S.A., Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Produkcji Prefabrykatów „Inbud”, Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska”, Bank Spółdzielczy, Poczta Polską, Zakład przetwórstwa rybnego „Panix”, gospodarstwo produkcji grzybów „Shii – Take”, produkcja lodów, mrożonek oraz wyrobów kulinarnych „Ambrozia”, Piekarnia-Cukiernia Fabian Małecki, PPHU „Sobmetal” usługi ślusarskie, Ogrodnictwo Jacek Mikulski, PHU „Marbud” Mariusz Grzywaczewski i Zakład Usług Leśnych Andrzej Pośpiech.

Szansą na rozwój gospodarczy gminy jest turystyka (w tym agroturystyka), czemu m.in. sprzyja otwarty pod koniec 2011 roku zbiornik wodny „Jutrosin”. Powstanie zbiornika pozwala na uaktywnienie różnorodnych, nie tylko związanych z wodą form turystyki, których rozwój będzie możliwy zarówno dzięki lokalnym walorom przyrodniczo-krajobrazowym, jak i mającej szansę powstać w rejonie zbiornika bazie turystycznej. Zbiornik może służyć do uprawiania sportów wodnych, a także do organizowania innych zawodów sportowych, np. kajakowych. Do celów rekreacyjno-sportowych (spacery, biegi, wyścigi rowerowe itp.) można również wykorzystać drogę biegnącą wokół zbiornika.

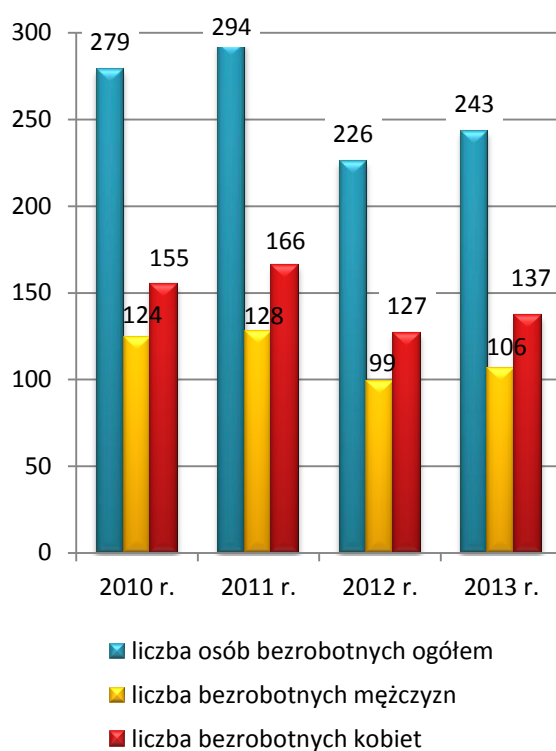
Do tej pory przy zbiorniku wodnym gmina Jutrosin zamontowała: 10 sztuk ławek parkowych podwójnych wraz ze stołami, 10 sztuk ławek parkowych pojedynczych, 20 sztuk stojaków na rowery. W 2014 roku wybudowano parking oraz ścieżkę rowerowo-pieszą, a także przeniesiono z Dubina zabytkowy wiatrak, który zrekonstruowany oraz odnowiony ma służyć turystom jako platforma widokowa.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Rawiczu w latach 2010-2012 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Jutrosin ulegała wahaniom (843 w 2010 r., 1.293 w 2011 r., 1.149 w 2012 r.), podobnie, jak liczba osób bezrobotnych (279 w 2010 r., 294 w 2011 r., 226 w 2012 r., 243 w 2013 r.). Wśród tych ostatnich większość stanowiły kobiety (55,6% w 2010 r., 56,5% w 2011 r., 56,2% w 2012 r., 56,4% w 2013 r.). Udział osób pozostających bez pracy w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym ulegał wahaniom: w 2010 roku wyniósł 6,3%, rok później 6,6%, w 2012 roku 5,1%, a w 2013 roku 5,5%. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2010-2012*

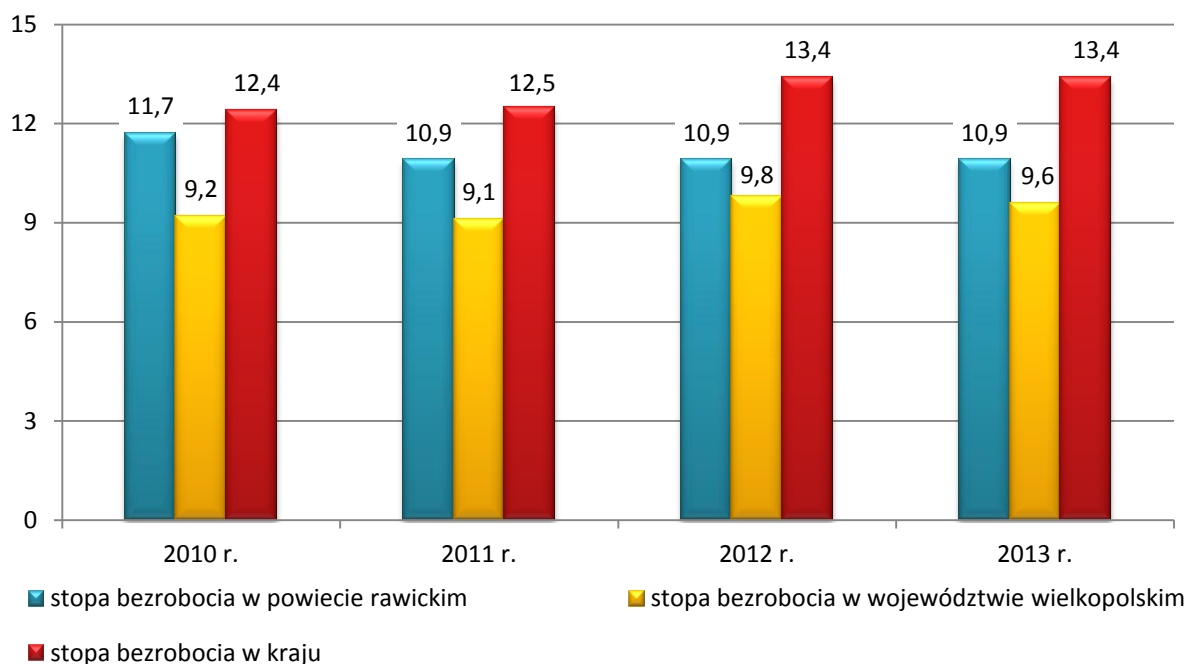
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2010-2013

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Rawiczu.

W latach 2010-2013 stopa bezrobocia w powiecie rawickim była wyższa niż w województwie wielkopolskim i niższa niż w kraju. Co warto podkreślić w latach 2011-2013 wielkość stopy bezrobocia w powiecie rawickim była taka sama. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie rawickim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2010-2013 (w %)

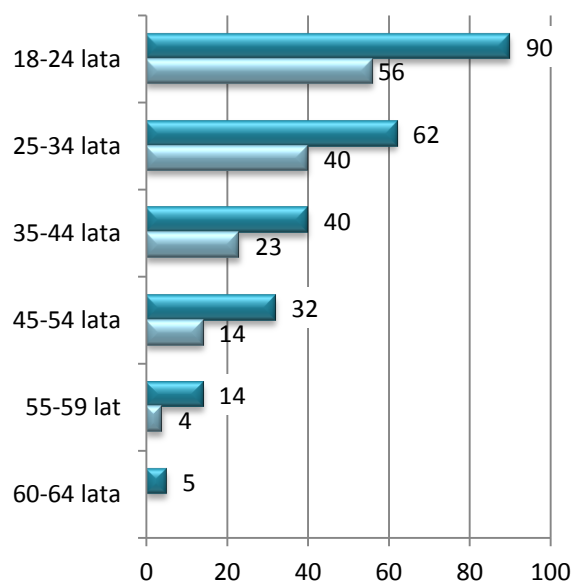
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2013 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, z niewielkim doświadczeniem zawodowym (łącznie 152 osoby), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, 12 miesięcy i więcej (w sumie 67 osób), od 1 do 3 miesięcy (61 osób) oraz do 1 miesiąca (46 osób), osoby ze stażem od roku do 5 lat (68 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (109 osób).

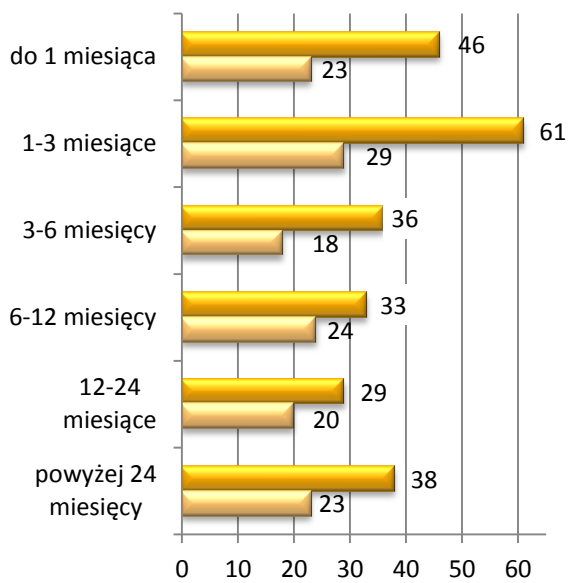
Największy odsetek kobiet wśród bezrobotnych odnotowano w gronie osób w wieku 25-34 lata (64,5%) oraz 18-24 lata (62,2%), pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy (72,7%) oraz długotrwale, 12 miesięcy i więcej (64,2%), bez stażu pracy (85,4%) oraz ze stażem pracy do roku (76%) oraz z wykształceniem wyższym (95,2%).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

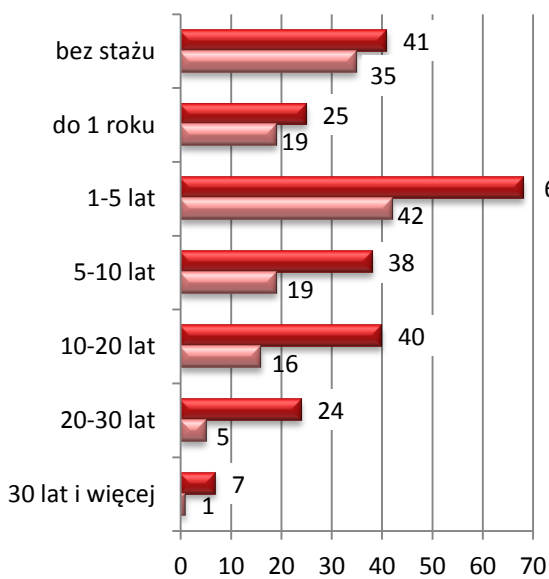
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2013 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia

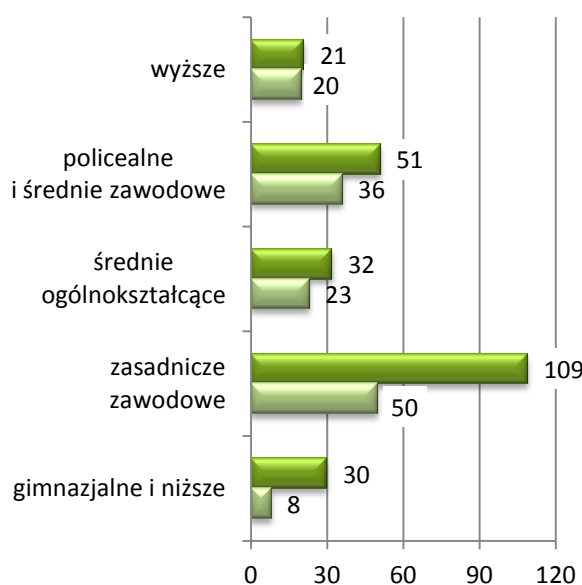
■ liczba bezrobotnych ogółem według wieku
■ liczba kobiet bezrobotnych według wieku

■ liczba bezrobotnych ogółem według czasu pozostawania bez pracy
■ liczba bezrobotnych kobiet według czasu pozostawania bez pracy

■ liczba bezrobotnych ogółem według stażu pracy
■ liczba bezrobotnych kobiet według stażu pracy

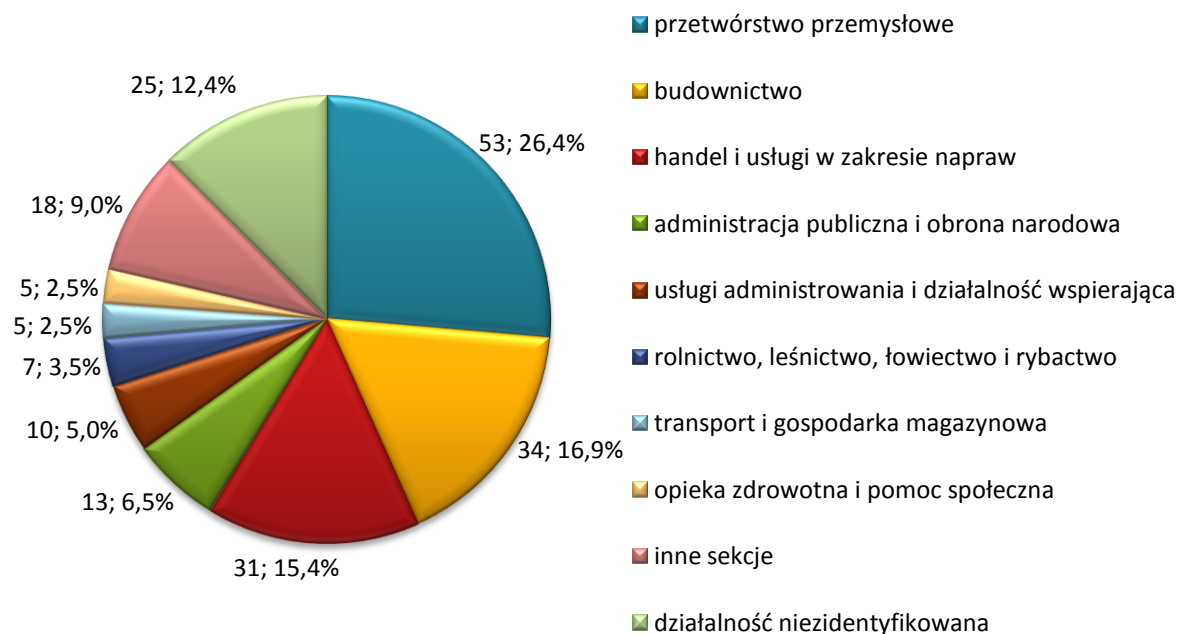
■ liczba bezrobotnych ogółem według poziomu wykształcenia
■ liczba bezrobotnych kobiet według poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Rawiczu.

Na koniec 2013 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze zajmujące się

przetwórstwem przemysłowym (53 osoby), budownictwem (34) oraz handlem i usługami w zakresie napraw (31). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Bezrobotni w gminie na koniec 2013 roku według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Rawiczu.

W analizowanym roku liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy wyniosła 33, przy czym na koniec roku nie były dostępne żadne miejsca. Najwięcej ofert dotyczyło możliwości zatrudnienia w przetwórstwie przemysłowym (12), budownictwie, handlu i usługach (po 5) oraz administracji (4).

Osoby bezrobotne z gminy mogą korzystać z oferty działającego w Jutrosinie Gminnego Centrum Informacji. Do jego podstawowych zadań należy: prowadzenie różnorodnych form poszukiwania pracy dla przyszłych i aktualnych absolwentów, osób bezrobotnych i poszukujących pracy, m.in. poprzez stałe nawiązywanie kontaktów z przedsiębiorcami i instytucjami w zakresie informacji o ofertach pracy.

Analizując sytuację na lokalnym rynku pracy oraz położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia, należy zwrócić uwagę na trzy zasadnicze kwestie. Pierwsza z nich dotyczy potrzeby kontynuowania starań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy, m.in. poprzez zachęcanie inwestorów do podejmowania działalności gospodarczej w gminie. Druga kwestia odnosi się do procesu aktywizacji bezrobotnych i konieczności zwrócenia szczególnej

uwagi na osoby młode z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym należy dać możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Warto mieć także na uwadze osoby mające za sobą kilkunastoletni okres zatrudnienia, którym powinno się zapewnić dostęp do kursów i szkoleń umożliwiających podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych. Wreszcie trzecia kwestia wiąże się z potrzebą stałego motywowania dzieci i młodzieży do nauki, by w przyszłości, dzięki zdobytemu wykształceniu, mieli większe szanse na podjęcie zatrudnienia.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W roku szkolnym 2013/2014 w gminie Jutrosin działalność prowadziły: 3 przedszkola, 3 szkoły podstawowe, 2 gimnazja oraz 2 szkoły ponadgimnazjalne. Na jej terenie funkcjonuje również prywatny Zespół Szkół dla Dorosłych „Dydaktyk”, który umożliwia podniesienie kwalifikacji zawodowych osobom dorosłym.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Przedszkola i szkoły w gminie w roku szkolnym 2013/2014

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Przedszkole w Jutrosinie z oddziałem w Płaczkowie i oddziałem integracyjnym w Jutrosinie	ul. Mickiewicza 9, 63-930 Jutrosin
2.	Przedszkole w Dubinie	Dubin 143, 63-930 Jutrosin
3.	Przedszkole w Szkaradowie	Szkaradowo 193, 63-930 Jutrosin
4.	Szkoła Podstawowa im. Władysława Bartkowiaka w Jutrosinie	ul. Wrocławska 27, 63-930 Jutrosin
5.	Szkoła Podstawowa w Dubinie	Dubin 150, 63-930 Jutrosin
6.	Zespół szkół w Szkaradowie	Szkaradowo 1, 63-930 Jutrosin
7.	Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Jutrosinie (Liceum Ogólnokształcące i Zasadnicza Szkoła Zawodowa)	ul. Wrocławska 39, 63-930 Jutrosin
8.	Zespół Szkół dla Dorosłych „Dydaktyk” w Jutrosinie	ul. Wrocławska 39, 63-930 Jutrosin

Źródło danych: Urząd Miejski w Jutrosinie.

Do 3 przedszkoli, które zatrudniają 21 nauczycieli, uczęszcza w sumie 270 dzieci, do 3 szkół podstawowych, w których pracuje 48 nauczycieli, chodzi łącznie 522 dzieci, w 2 gimnazjach, które zatrudniają 28 nauczycieli, naukę pobiera 274 uczniów, a do 2 szkół ponadgimnazjalnych, które zatrudniają 15 nauczycieli, uczęszcza 238 uczniów.

Wszystkie szkoły są dobrze wyposażone, mają nowoczesne, podłączone do sieci Internet pracownie komputerowe, a pracujący w nich nauczyciele posiadają wysokie kwalifikacje. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w roku szkolnym 2012/2013 w placówkach tych dostępnych było odpowiednio 42 i 14 komputerów. Na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku przypadało 12 uczniów w szkołach podstawowych i 22 uczniów w gimnazjum.

6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Działalność kulturalna w gminie ogniskuje się wokół Gminnego Centrum Kultury i Rekreacji w Jutrosinie, który dysponuje dobrą bazą lokalową, w tym salą widowiskową na 250 miejsc. Przy Centrum rozwija się amatorski ruch artystyczny, działają zespoły i sekcje: kapela ludowa i zespół śpiewający „Orlanie”, chór młodzieżowy „Ars Nova” i „Fermata”. Prężnie przy wsparciu GCKiR działają również dwa kluby seniora: „Wrzos” w Jutrosinie i „Aster” w Szkaradowie. Centrum Kultury jest organizatorem wielu imprez artystycznych i okolicznościowych wystaw, koncertów czy dyskotek dla młodzieży.

Nieprzerwanie od 1991 roku w gminie ukazuje się gazeta samorządowa „Wiadomości Jutrosińskie”. Głównym jej celem jest informowanie społeczeństwa o bieżących sprawach gminy. Sporadycznie zamieszczane są w niej także artykuły dotyczące historii Jutrosina i regionu.

Możliwość wspólnego spędzenia wolnego czasu w gminie stwarzają także istniejące w prawie każdej wsi sołectkiej świetlice wiejskie i remizy strażackie. Istotną rolę w tym zakresie pełni również prężnie działające na jej terenie Kurkowe Bractwo Strzeleckie, które corocznie jest organizatorem wielu tradycyjnych turniejów strzeleckich i imprez otwartych dla mieszkańców gminy.

Ważną funkcję w szerzeniu działalności kulturalno-oświatowej w gminie odgrywa także Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Jutrosinie, która posiada dwie filie w Dubinie i Szkaradowie. Dysponuje ona bogatym księgozbiorem, obejmującym, poza pozycjami książkowymi, zbiory audiowizualne oraz liczne tytuły czasopism. Placówka jest organizatorem corocznych Dni Książki, wystaw książek i prac plastycznych oraz spotkań autorskich.

Według danych Urzędu Miejskiego w Jutrosinie, w 2013 rok z zasobów biblioteki i jej filii skorzystało łącznie ok. 5.200 mieszkańców gminy, natomiast z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2012 roku wskaźnik wypożyczeń księgozbioru (w woluminach) na 1 czytelnika wynosił 16,6.

Instytucją, która prowadzi działalność kulturalną w gminie, jest także prowadzone przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Jutrosińskiej Muzeum Ziemi Jutrosińskiej. W ramach ekspozycji stałej i wystaw czasowych daje możliwość poznania eksponatów świadczących o historii ziemi jutrosińskiej i jej mieszkańców.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie w 2013 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminne Centrum Kultury i Rekreacji w Jutrosinie	ul. Mickiewicza 2, 63-930 Jutrosin
2.	Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Jutrosin w Jutrosinie	ul. Mickiewicza 2, 63-930 Jutrosin
3.	Filia Biblioteki Publicznej w Dubinie	Dubin, 63-930 Jutrosin
4.	Filia Biblioteki Publicznej w Szkaradowie	Szkaradowo, 63-930 Jutrosin
5.	Muzeum Ziemi Jutrosińskiej w Jutrosinie	ul. Wrocławska 39, 63-930 Jutrosin

Źródło danych: Urząd Miejski w Jutrosinie.

W 1992 roku gmina Jutrosin nawiązała współpracę partnerską z leżącą w Normandii francuską gminą Potigny. Zakłada ona wzajemne poznawanie kultury i tradycji Polski i Francji poprzez coroczne organizowanie przez prężnie działające w obu gminach Towarzystwa Przyjaźni wyjazdów rodzin polskich na wakacje do Francji i rodzin francuskich do Polski. Dzięki nim jutrosinianie mają możliwość poznania ciekawych zakątków Normandii, Bretanii i środkowej Francji, a mieszkańcy gminy francuskiej zwiedzają Polskę. W 2012 roku podczas pobytu rodzin francuskich w Jutrosinie uroczyście obchodzono 20-lecie współpracy gminy Jutrosin z gminą Potigny.

W gminie corocznie organizowanych jest wiele imprez kulturalnych, które mają również charakter sportowo-rekreacyjny. Wśród nich warto wymienić: Gminny Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Ferie dla dzieci, Dzień Kobiet, Turniej Recytatorski Literatury Polskiej im. Jana Pawła II, Światowy Dzień Książki, Dzień Dziecka, Cała Polska Czyta Dzieciom, Bawimy się Razem, Dożynki Gminne, Wizyta rodzin francuskich, Harcerskich Wspomnień

Czar, Pożegnanie Lata na Rynku, Encyklopedia Dziecięcia Wielkopolan, Zaduszki Poetyckie, Światowy Dzień Pluszowego Misia, Święto Niepodległości, Mikołaj w mieście, Powitanie Nowego Roku na Rynku, Festyny (np. festyn nad zalewem „Otwarcie wiatraka”, Festyn Przyjaźni na Rynku), Spektakle teatralne (np. „Czupurek”), wystawy (np. „Jutrosińska wiara”, „Każdy ma swój własny kolor nieba”), koncerty (m.in. Koncert Trzech Tenorów 2, Koncert Piosenki Francuskiej „Pod niebem Paryża”), wieczory autorskie i spotkania z ciekawymi ludźmi, przedsięwzięcia organizowane przez Kurkowe Bractwo Strzeleckie (Strzelanie Rocznicowe, Strzelanie o Króla Kurkowego, Strzelanie Herbowe Fabiana Małeckiego, Strzelanie o Króla Żniwnego, Zawody Strzeleckie o Ryngraf Ojca Świętego, Pielgrzymka Bracka na Jasną Górę), zawody wędkarskie (Zawody o Puchar Burmistrza Miasta i Gminy Jutrosin, Zawody Towarzyskie Pępowo-Jutrosin, zawody dla dzieci z okazji Dnia Dziecka, Zawody o Puchar Prezesa firmy „Inbud”, wędkarskie zawody towarzyskie, Zawody o Puchar Prezesa Stowarzyszenia Wędkarskiego „Żwirek” oraz inne imprezy sportowe (Sztafeta Pamięci im. gen. Tadeusza Buka, Bieg Dookoła Zalewu, Mistrzostwa Polski w Kopa Sportowego, Gminne Zawody Strażackie, Turniej Kopa Sportowego o Puchar Mera Potigny, Turniej Piłki Plażowej w Ostojach, Mistrzostwa Wielkopolski w wyścigach drezyn ręcznych, Trójbój Gościnnej Wielkopolski, Memoriał o Szablę Kapelana Zjednoczenia KBS RP Śp. Henryka Marczewskiego).

Działalność sportowa w gminie prowadzona jest przez kluby sportowe: Klub Sportowy „Orla”, „Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Szkardowo” oraz Szkolne Kluby Sportowe „Orlik” i „Return”. Upowszechnianiu i rozwijaniu sportu i rekreacji sprzyjają istniejące na jej terenie obiekty sportowo-rekreacyjne. Należą do nich: znajdujące się w Jutrosinie – Stadion sportowy z zapleczem socjalnym o powierzchni 3,90 ha (przy ul. Sportowej 13) oraz kompleks boisk sportowych „Orlik” (przy ul. Sportowej 12; w skład kompleksu wchodzi: boisko do piłki nożnej oraz boisko wielofunkcyjne do piłki ręcznej, koszykówki i siatkówki), a także sale sportowe mieszczące się przy Szkole Podstawowej i Zespole Szkół im. Jana Pawła II. W planach jest również budowa pełnowymiarowej sali sportowej w Szkaradowie.

Gmina jest wspaniałym miejscem do uprawiania turystyki, w szczególności konnej, rowerowej i pieszej. Turyści mogą również przyjemnie i zdrowo spędzić czas w działających na jej terenie gospodarstwach agroturystycznych, których właściciele zapewniają przybyłym dobry wypoczynek i wiele atrakcji. Ważną rolę w rozwoju turystyki w gminie może także odegrać wspomniany już wcześniej zbiornik wodny „Jutrosin”.

7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W 2013 roku w gminie funkcjonowały 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, prowadzone były 4 prywatne praktyki lekarskie oraz działały 2 apteki i 1 punkt apteczny. Dane szczegółowe na temat zakładów opieki zdrowotnej i aptek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2013 roku

lp.	rodzaj obiektu	adres obiektu
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska w Jutrosinie	ul. Mickiewicza 8a, 63-930 Jutrosin
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Specjalistyczna i Lekarza Rodzinnego „Maymed” w Jutrosinie	ul. 700-lecia, 63-930 Jutrosin
3.	Apteka „Pod Orłem” w Jutrosinie	ul. Rynek 8, 63-930 Jutrosin
4.	Apteka „Pod Orłem” – Punkt apteczny w Jutrosinie	ul. Mickiewicza 8a, 63-930 Jutrosin
5.	Apteka Rodzinna w Jutrosinie	ul. Wrocławska 6, 63-930 Jutrosin

Źródło danych: Urząd Miejski w Jutrosinie.

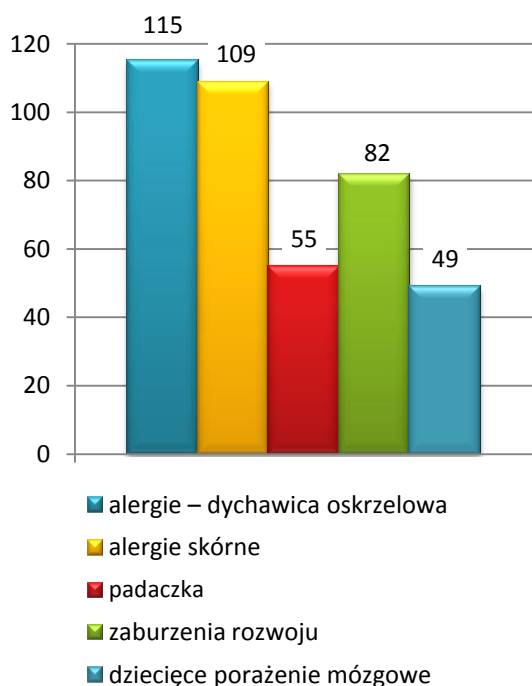
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2011-2013 liczba porad udzielonych gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej ulegała wahaniom. W 2011 roku wyniosła 33.496, rok później 31.413, a w 2013 roku 35.743. Ponadto w 2013 roku mieszkańcom gminy udzielono 43.108 porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, tj. o 6.193 więcej w porównaniu z rokiem poprzednim.

Na koniec 2013 roku pod opieką lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodni Lekarskiej oraz Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodni Specjalistycznej i Lekarza Rodzinnego „Maymed” w Jutrosinie pozostawało 674 dzieci i młodzieży oraz 10.779 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: alergie – dychawica oskrzelowa (115 osób), alergie skórne (109), zaburzenia rozwoju (82), padaczka (55), dziecięce porażenie mózgowe (49), choroby tarczycy i zniekształcenia kręgosłupa (po 35) oraz niedokrwistości (31). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (4.944 osoby), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (2.814), przewlekłe choroby układu trawiennego (1.318), cukrzycę (1.239), choroby obwodowego układu nerwowego (1.088), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawica oskrzelowa (566) oraz

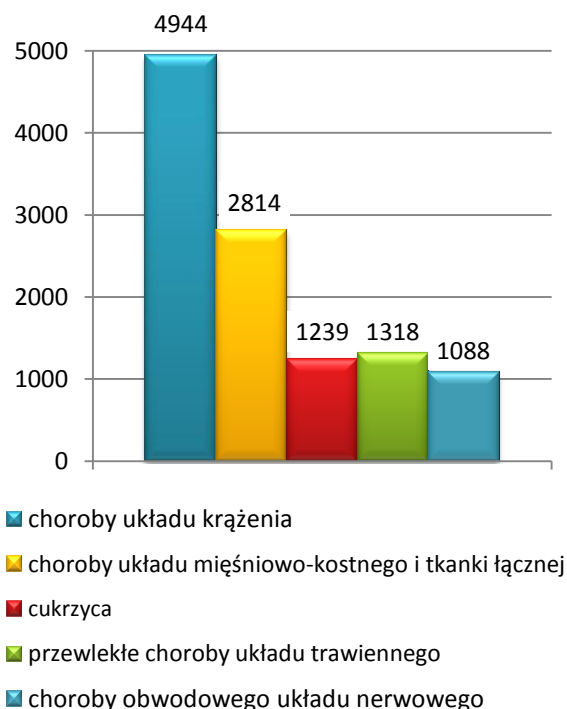
choroby tarczycy (539). Łączna liczba dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, u których w 2013 roku stwierdzono schorzenia wyniosła odpowiednio 581 i 10.794.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2013 roku

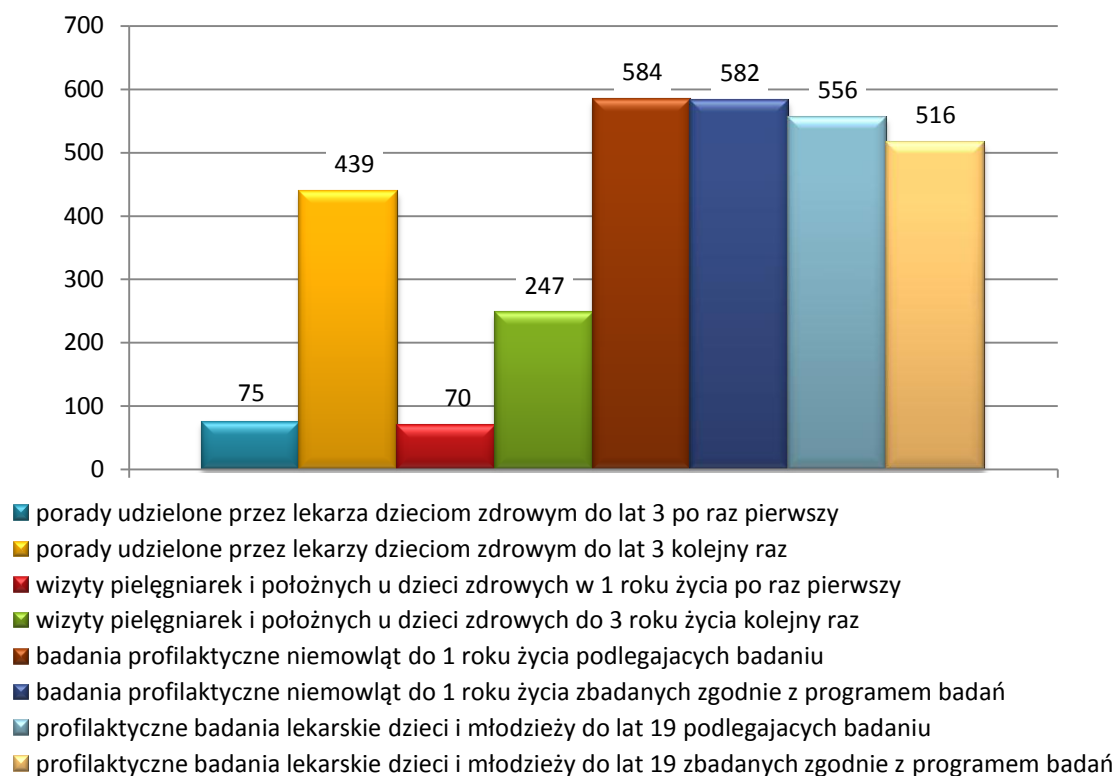
Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2013 roku

Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Specjalistyczna i Lekarza Rodzinnego „Maymed” w Jutrosinie.

W analizowanym roku Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Specjalistyczna i Lekarza Rodzinnego „Maymed” w Jutrosinie prowadzili również profilaktykę zdrowotną wśród dzieci i młodzieży. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 20. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w 2013 roku

Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska i Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Specjalistyczna i Lekarza Rodzinnego „Maymed” w Jutrosinie.

W 2013 roku z porad udzielonych przez lekarza skorzystało po raz pierwszy i kolejny raz odpowiednio 75 i 439 dzieci zdrowych w wieku do 3 lat. Wizytami profilaktycznymi pielęgniarek i położnych objęto po raz pierwszy 70 dzieci zdrowych w 1. roku życia, a kolejny raz 247 dzieci w wieku do 3 lat. Profilaktycznym badaniom lekarskim poddano natomiast 584 niemowlęta do 1. roku życia, w tym 582 niemowlęta zgodnie z programem badań profilaktycznych oraz 556 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat, w tym 516 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

Schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne należą do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

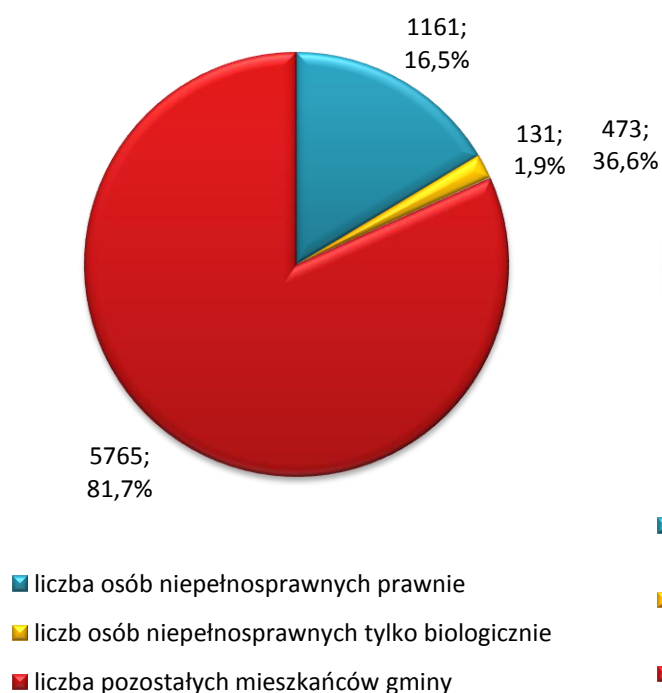
Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich

charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem jak dotąd opracowane na szczeblu gminnym.

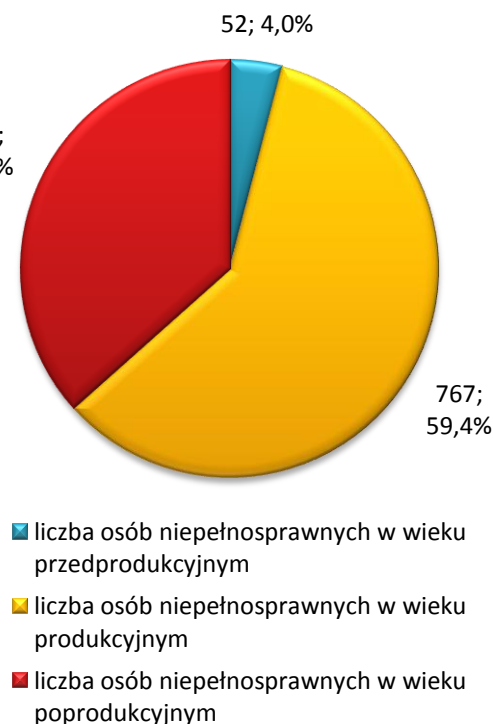
W 2002 roku w gminie Jutrosin mieszkali 1.292 osoby niepełnosprawne. Wśród nich większość stanowiły kobiety (657 osób, tj. 50,9%) oraz osoby niepełnosprawne prawnie (1.161 osób, tj. 89,9%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 131 osób (10,1%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 18,3%, a w ich strukturze wiekowej większość stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (767 osób, tj. 59,4%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 22. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

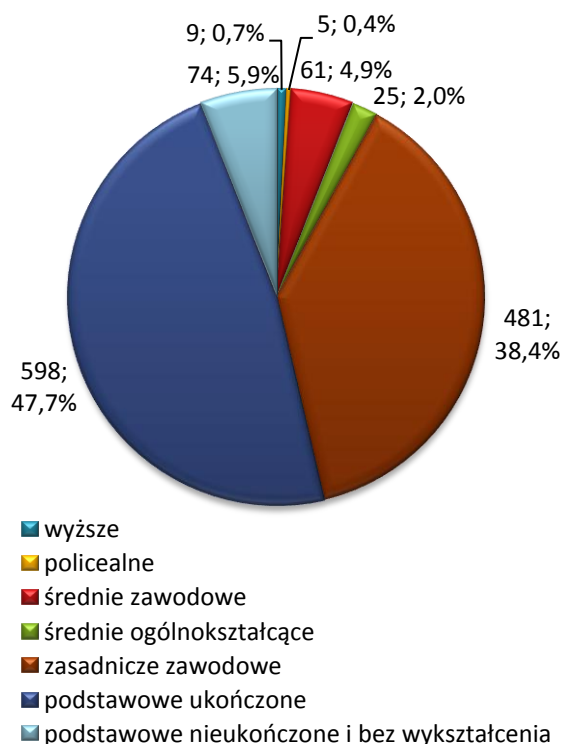
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 19,1% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób starszych w gminie, wynosił on bowiem 48,7%.

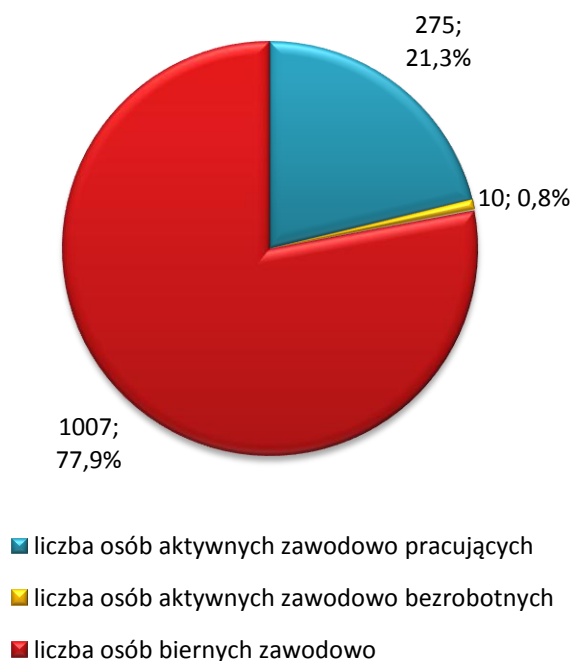
Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (598 osób, tj. 47,7%) oraz zasadniczym zawodowym (481 osób, tj. 38,4%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (1.007 osób, tj. 77,9%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast co raz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 5. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób

osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

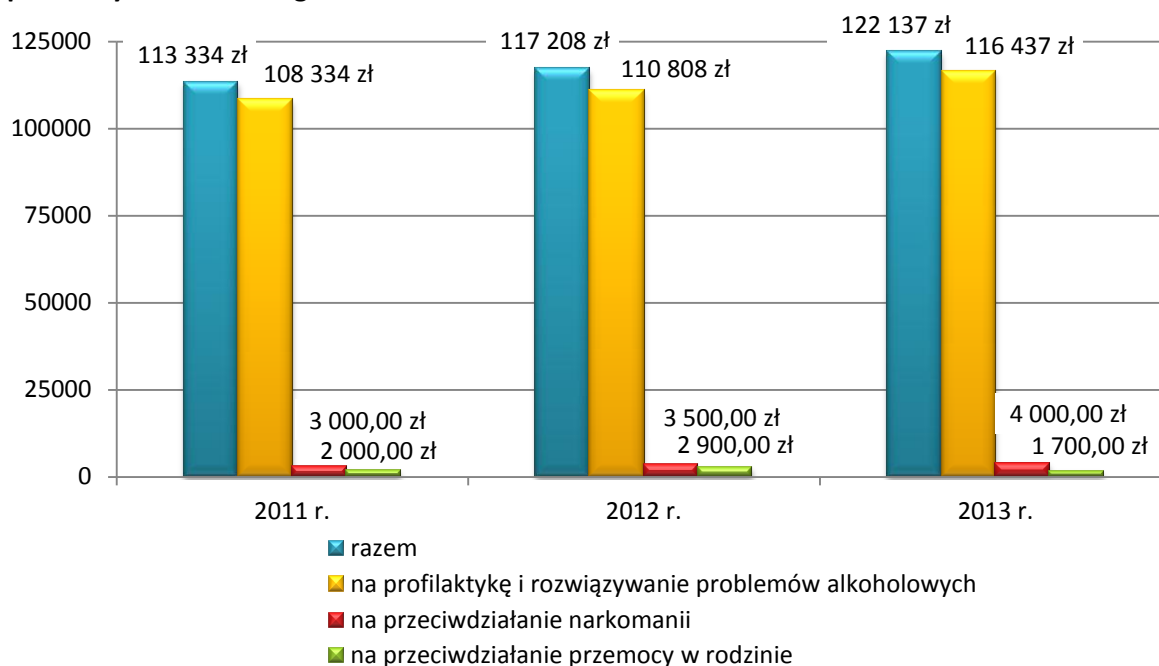
Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców gminy Jutrosin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jej terenie żyje ok. 110 osób uzależnionych od alkoholu (2% dorosłej populacji), ok. 220 osób współuzależnionych (4% dorosłej populacji), ok. 275-285 osób pijących szkodliwie alkohol (5-7% dorosłej populacji), ok. 65 dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym (4% populacji nieletniej) oraz ok. 190 ofiar (ok. 147 dorosłych i 43 dzieci) przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Jutrosin w latach 2011-2013.

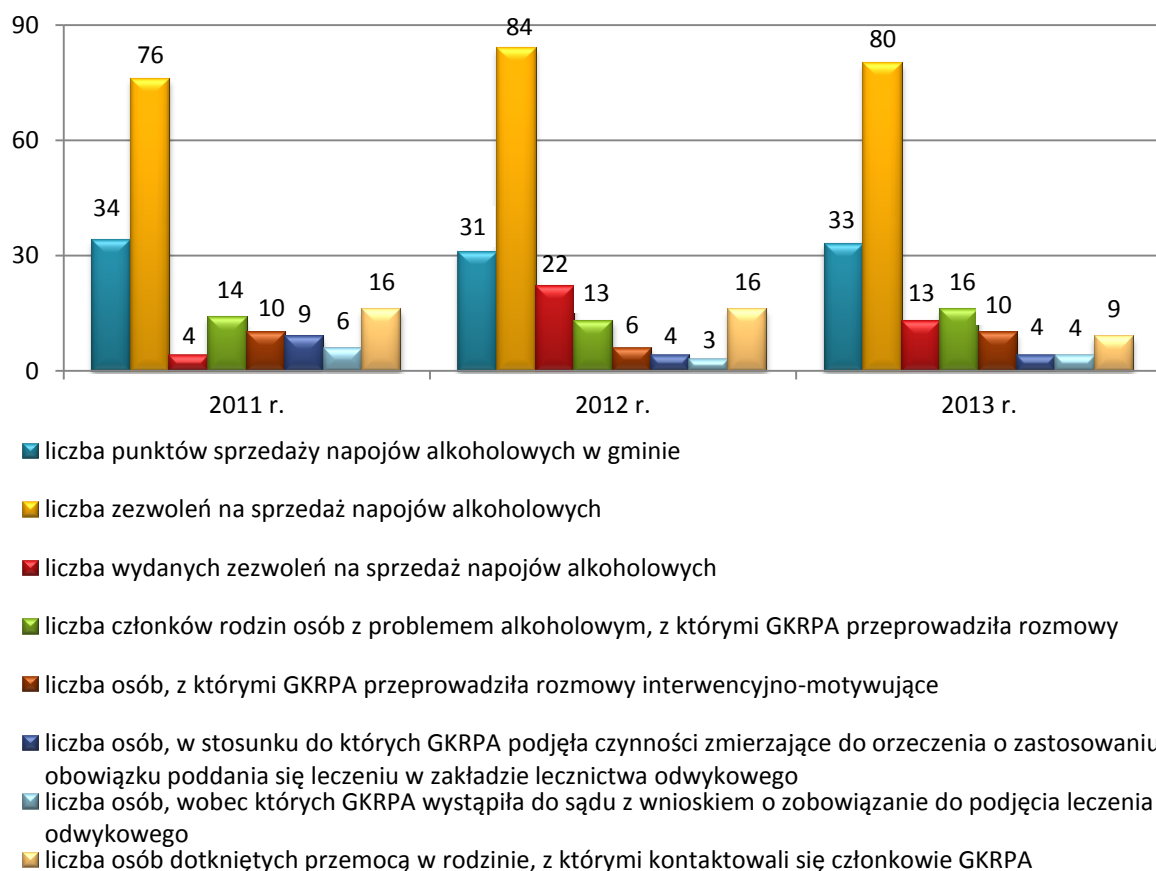
Wykres 25. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2011-2013

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jutrosinie.

W latach 2011-2013 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie zwiększała się z roku na rok (113.334 zł w 2011 r., 117.208 zł w 2012 r., 122.137 zł w 2013 r.). Wzrost wydatków wynikał ze zwiększenia puli środków finansowych przeznaczanych zarówno na przeciwdziałanie alkoholizmowi, jak i narkomanii.

Inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień w gminie Jutrosin należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działań podejmowanych przez GKRPA, a także lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2011-2013

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jutrosinie.

W latach 2011-2013 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie ulegała wahaniom (34 w 2011 r., 31 w 2012 r., 33 w 2013 r.), podobnie jak liczba obowiązujących i wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (odpowiednio 76 i 4 w 2011 r., 84 i 22 w 2012 r., 80 i 13 w 2013 r.). Warto dodać, iż w analizowanym okresie przeprowadzano 10 kontroli (wszystkie w 2013 r.) w punktach sprzedaży napojów alkoholowych oraz wydano 2 decyzje (po 1 w 2011 i 2013 r.) w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W latach 2011-2013 liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy, była na zbliżonym poziomie (14 w 2011 r., 13 w 2012 r., 16 w 2013 r.), a liczba osób, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące, ulegała wahaniom (10 w 2011 r., 6 w 2012 r., 10 w 2013 r.).

W latach 2011-2012 GKRPA zabiegała także o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego. W tym celu podejmowała kroki zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego

(w stosunku do 9 osób w 2011 r. i po 4 w latach 2012-2013) oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (wobec 6 osób w 2011 r., 3 w 2012 r. i 4 w 2013 r.). W 2013 roku, w stosunku do lat 2011-2012, spadła liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA (po 16 w latach 2011-2012, 9 w 2013 r.).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie gminy funkcjonują inne podmioty, które odgrywają istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie gminie. Należą do nich m.in.: Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie, Rewir Dzielnicowych w Pakosławiu oraz Świetlice Środowiskowe w Jutrosinie, Dublinie i Szkaradowie.

Dane szczegółowe na temat liczby osób objętych wsparciem przez wybrane podmioty działające na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Osoby z gminy objęte wsparciem w 2013 roku przez wybrane podmioty działające na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie

nazwa jednostki	liczba osób z gminy objętych wsparciem w 2013 roku
Punkt Konsultacyjny w Jutrosinie, ul. Rynek 26, 63-930 Jutrosin	porady prawnika – 82, porady psychologa – 32
Zespół Interdyscyplinarny przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jutrosinie, ul. Rynek 26, 63-930 Jutrosin	20
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie, ul. Rynek 26, 63-930 Jutrosin	z powodu alkoholizmu: 6 rodzin liczących 16 osób, z powodu narkomanii: 0, z powodu przemocy w rodzinie: 2 rodziny liczące 11 osób
Świetlica Środowiskowa w Jutrosinie	25
Świetlica Środowiskowa w Dublinie	25
Świetlica Środowiskowa w Szkaradowie	25
Stowarzyszenie Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Jutrosinie, ul. Rynek 26, 63-930 Jutrosin	40
Polski Komitet Pomocy Społecznej, Zarząd Gminny w Jutrosinie, ul. Rynek 27, 63-930 Jutrosin	61

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jutrosinie.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Złożoność przyczyn bezdomności wynika z tego, że niejednokrotnie są one ze sobą powiązane, częstokroć trudno jest określić pierwotną przyczynę problemu. Wiele osób staje się bowiem bezdomnymi w wyniku splotu niekorzystnych zdarzeń, które występują po sobie i wzajemnie się przenikają.

Bezdomność może być efektem panującej sytuacji społeczno-ekonomicznej (w tym wzrostu bezrobocia, postępującej likwidacji hoteli robotniczych, braku miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, braku opieki nad wychowankami domów dziecka po ukończeniu 18 lat, braku ośrodków dla nosicieli wirusa HIV) i prawnej (możliwość wyeksmitowania lokatora za długi i zaległości w opłatach czynszowych), może mieć również podłoże patologiczne (alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie) oraz wynikać z przyczyn socjopsychologicznych (świadomy wybór innego sposobu życia, odrzucenie obowiązującego systemu wartości) i osobowościowych (poczucie niższości, osamotnienia, wstydu, przekonania o złym świecie i ludziach).

Przeciwdziałanie problemowi bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Jutrosin bezdomność nie urasta do rangi problemu, ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy w gminie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie. W 2011 roku objął on wsparciem z powodu bezdomności 1 osobę, w 2012 roku 2 osoby, a w 2013 roku ponownie 1 osobę. W gminie nie funkcjonują żadne placówki zapewniające osobom bezdomnym schronienie. W razie potrzeby są one kierowane do noclegowni i schronisk funkcjonujących poza jej terenem.

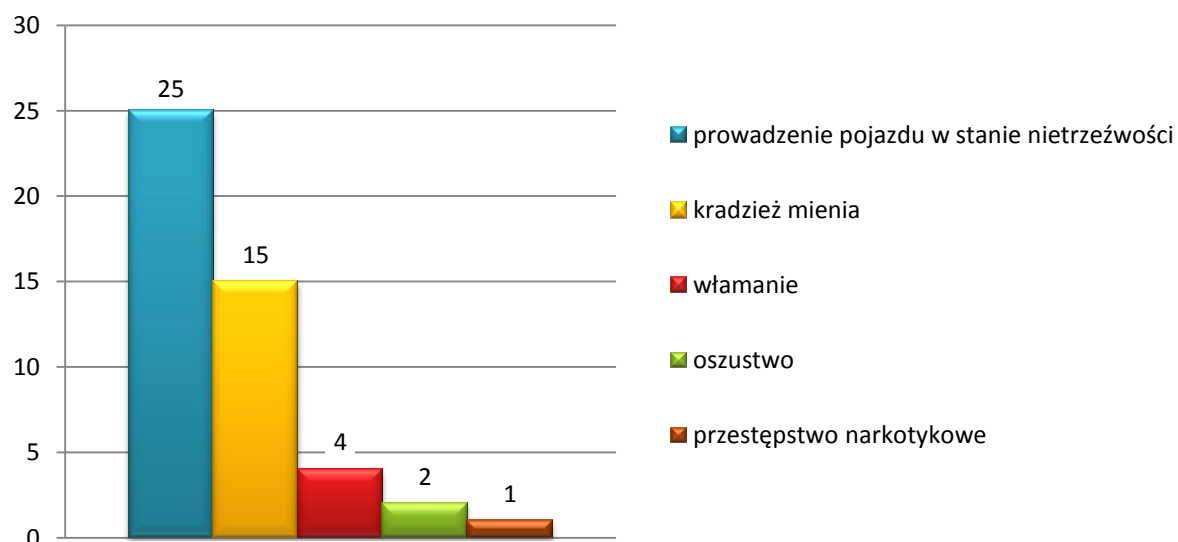
10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Według danych Rewiru Dzielnicowych w Pakoślawiu, w 2013 roku na terenie gminy Jutrosin odnotowano łącznie 49 przestępstw. Najwięcej z nich polegało na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (25) oraz kradzieży mienia (15). Dane szczegółowe na temat przestępstw popełnionych w gminie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 27. Przestępstwa popełnione w gminie w 2013 roku

Źródło danych: Rewir Dzielnicowych w Pakoślawiu.

Sprawcy przestępstw polegających na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (25 osób) byli w wieku 20-57 lat, osoby, które dopuściły się kradzieży (15), miały 20-50 lat, sprawcy włamań (5) byli w przedziale wiekowym 25-52 lata, osoby, które dopuściły się oszustwa (2), miały 30 lat, sprawcy pobić (2) byli w wieku 22 i 39 lat, a osoba, która popełniła przestępstwo narkotykowe, miała 23 lata.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Jutrosin wykonuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie. Podejmuje on działania na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o dodatkach mieszkaniowych, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawa o systemie oświaty (w zakresie pomocy materialnej dla uczniów).

W 2013 roku kadrę MGOPS-u stanowiło 6 osób, w tym kierownik, 4 pracowników socjalnych, 1 pracownik ds. świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego, stypendiów szkolnych i dodatków mieszkaniowych. Dwóch pracowników socjalnych zostało zatrudnionych w Ośrodku dzięki środkom otrzymanych w ramach projektu systemowego, dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego. Pozwoliło to spełnić wynikającą z art. 100 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników – na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.775 mieszkańców gminy.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w MGOPS-ie oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Kadra GOPS-u i jej kwalifikacje w 2013 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1

pracownicy socjalni	4
wykształcenie wyższe	3
wykształcenie średnie	1
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	1
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
pozostali pracownicy	1
wykształcenie wyższe	1
wolontariusze	0
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	0
staże	0

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie.

Ze wsparcia udzielanego przez MGOPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W latach 2011-2013 wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w gminie ulegały wahaniom (z 3.546.780 zł w 2011 r. do 4.031.886 w 2013 r.). Wpływ na to miały przede wszystkim zmiany kwot przeznaczonych na świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Jednocześnie warto podkreślić stały wzrost w analizowanym okresie środków finansowych na opłacenie pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej, na składki zdrowotne, na zasiłki i pomoc w naturze, na składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w gminie w latach 2011-2013

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
przeciwdziałanie narkomanii	3.000	3.500	4.000
przeciwdziałanie alkoholizmowi	108.334	110.808	116.437
domy pomocy społecznej	49.000	50.250	69.050
rodziny zastępcze	0	0	0
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2.000	2.900	1.700
wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	0	0	0
świadczenia rodzinne i z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	2.899.000	3.896.760	3.086.849
składki na ubezpieczenia zdrowotne	7.000	12.699	15.802
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	104.000	115.243	139.711
dodatki mieszkaniowe	6.000	5.339	15.000
zasiłki stałe	33.000	41.774	32.868
Ośrodek Pomocy Społecznej	168.000	196.448	185.957
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	19.000	32.102	51.989
pomoc materialna dla uczniów	64.665	55.159	71.814
pozostała działalność – program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	83.781	178.246	240.709
ogółem	3.546.780	4.701.228	4.031.886
w tym w budżecie GOPS-u	3.435.446	4.586.920	3.911.449

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie.

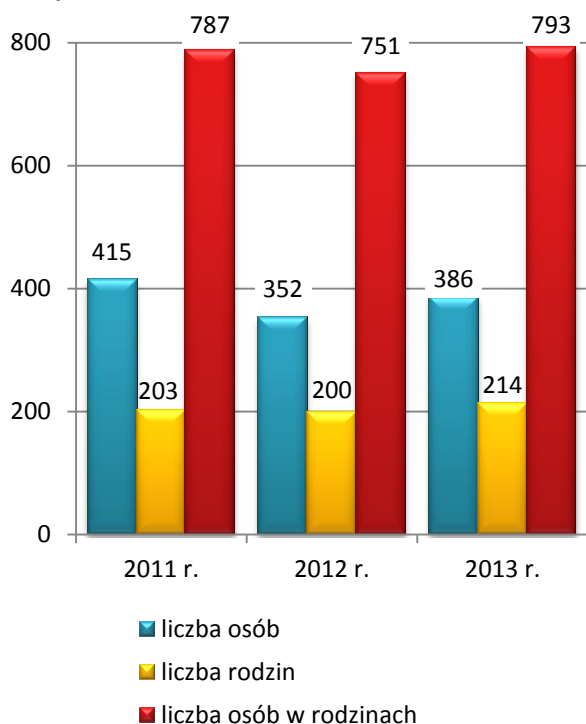
W latach 2011-2013 liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, ulegała nieznacznym wahaniom (787 w 2011 r., 751 w 2012 r., 793 w 2013 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (786 w 2011 r., 745 w 2012 r., 781 w 2013 r.).

W analizowanym okresie zmniejszała się z roku na rok liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne (z 563 w 2011 r. do 514 w 2013 r.), natomiast liczba osób w rodzinach, które korzystały ze wsparcia niepieniężnego ulegała wahaniom (499 w 2011 r., 471 w 2012 r., 530 w 2013 r.).

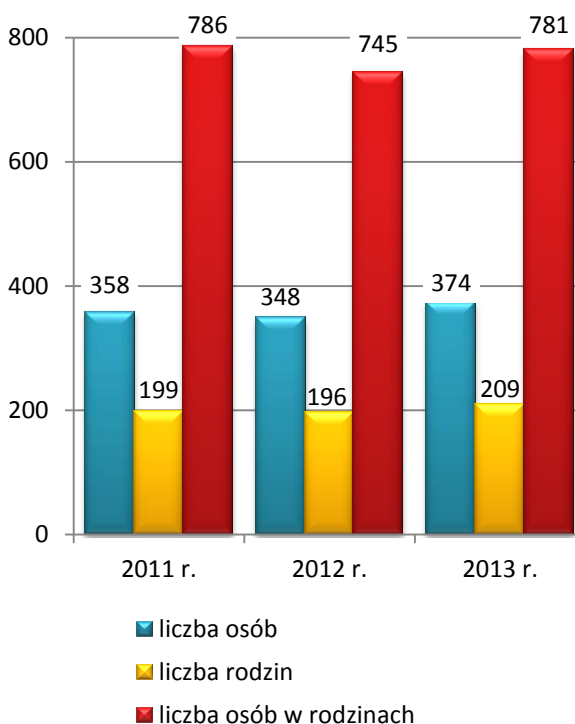
Udział osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, w ogóle mieszkańców gminy ulegał nieznacznym wahaniom, wynosząc: 11,1% w 2011 r., 10,5% w 2012 r. i ponownie 11,1% w 2013 roku.

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 28. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 udzielono pomocy i wsparcia

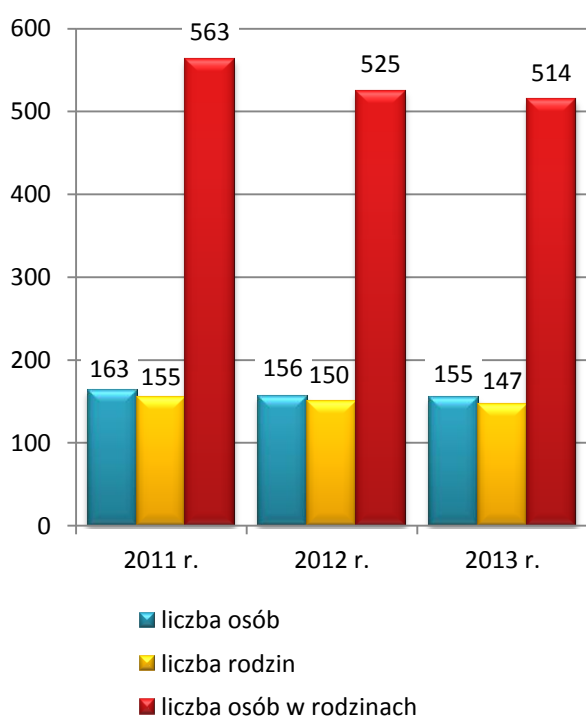

Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie

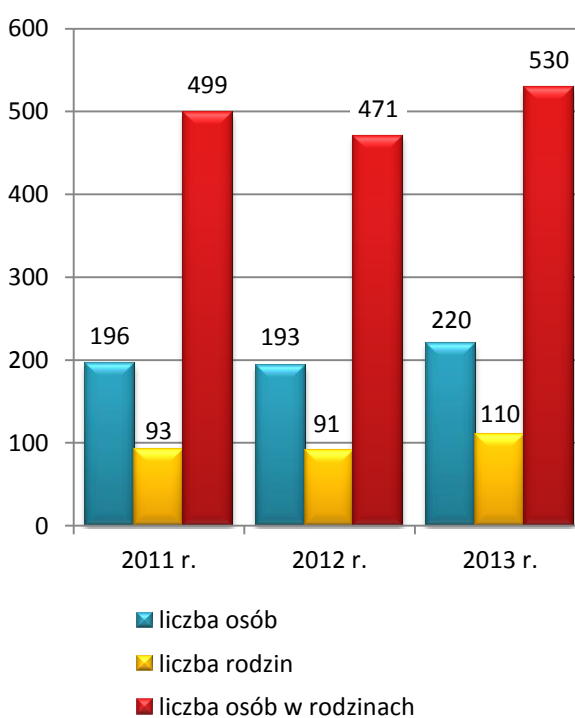

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie.

Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie pieniężne

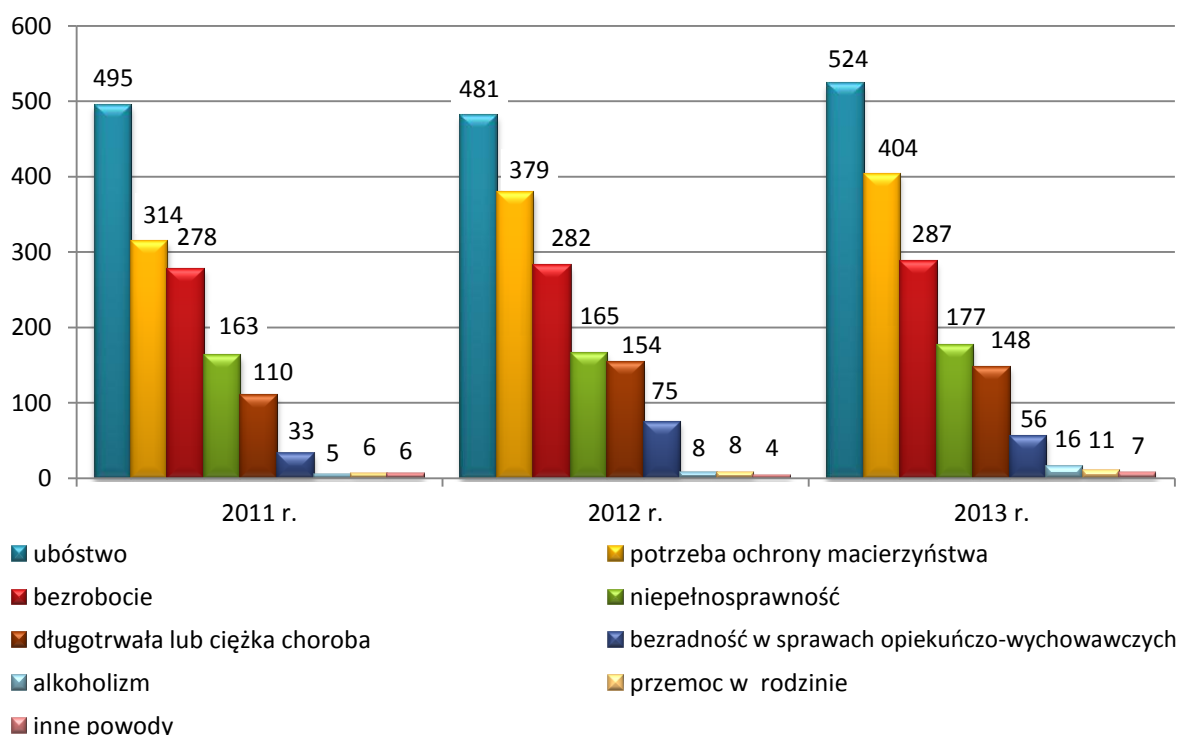
Wykres 31. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia MGOPS-u w latach 2011-2013 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny zmagające się z ubóstwem. Dość liczne grono stanowiły również rodziny wymagające ochrony macierzyństwa, głównie ze względu na wielodzietność, oraz osoby dotknięte bezrobociem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 32. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2013 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie.

W 2013 roku, w stosunku do roku poprzedniego, wzrosła liczba osób w rodzinach objętych wsparciem MGOPS-u z powodu ubóstwa (do 524). W analizowanym okresie zwiększała się również liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa (z 314 w 2011 r. do 404 w 2013 r.) oraz z powodu bezrobocia (z 278 w 2011 r. do 287 w 2013 r.) i niepełnosprawności (ze 163 w 2011 r. do 177 w 2013 r.).

W latach 2012-2013 na wyższym poziomie niż w 2011 roku pozostawała liczba beneficjentów objętych pomocą z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (154 i 148 w 2012 i 2013 r. w stosunku do 110 w 2011 r.). W analizowanym okresie wahanom ulegała natomiast liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia MGOPS-u w związku

z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (33 w 2011 r., 75 w 2012 r., 56 w 2013 r.). Uwagę należy również zwrócić na wzrost w 2013 roku liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu (do 16) oraz niewielki, choć systematyczny, wzrost w latach 2011-2013 liczby osób w rodzinach, którym udzielno wsparcia w związku z przemocą w rodzinie (z 6 w 2011 r. do 11 w 2013 r.).

Udzielane przez MGOPS świadczenia pomocy społecznej miały charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2011-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MGOPS w latach 2011-2013

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
pieniężne	zasiłek stały	9	7	6	88	81	69
	zasiłek okresowy	27	39	49	121	154	209
	zasiłek celowy	157	150	144	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	0	0	0	0	0	0
niepieniężne	posiłek	191	192	209	21.991	25.248	26.921
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	191	192	209	21.991	25.248	26.921
	schronienie	0	0	1	0	0	33
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	3	3	4	25	28	37
usługi	usługi opiekuńcze	5	6	11	840	2.600	1.830
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	1	0	0	530
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	125*	116*	92*	X	X	X
	praca socjalna	45*	29*	77*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	5	5	9	X	X	X

indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
	plan pracy z rodziną	0*	0*	0*	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2011-2013 były zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych zmniejszała się z roku na rok (ze 157 w 2011 roku do 144 w 2013 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2011-2013 liczba osób objętych posiłkiem zwiększała się nieznacznie z roku na rok (ze 191 w 2011 r. do 209 w 2013 r.).

Uzupełnieniem programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” było wsparcie żywnościowe udzielane w ramach Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej „PEAD”, który skierowany jest do ludności najuboższej. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie współpracuje w tym zakresie z Bankiem Żywności „Caritas” przy Parafii Rzymskokatolickiej w Rawiczu. Łodzi. W 2013 roku z tej formy wsparcia skorzystało 267 osób z 67 rodzin.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Była ona prowadzona m.in. w oparciu o kontrakt socjalny. Liczba rodzin, których objęto pracą socjalną w 2013 roku, znacznie wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim (z 29 w 2012 r. do 77 w 2013 r.).

W latach 2011-2013 Ośrodek udzielał również świadczeń pieniężnych osobom wykonującym prace społecznie użyteczne. W latach 2010-2011 objął tym rodzajem wsparcia po 10 osób, a w 2013 roku 12 osób. Kwota wydatkowana na ten cel zwiększała się z roku na rok: w 2011 roku wyniosła 25.000 zł, w 2012 roku 31.067 zł, a w 2013 roku 33.756 zł.

W analizowanym okresie MGOPS realizował także zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Przedstawiciele Ośrodka uczestniczyli w posiedzeniach działającego w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego, którego głównym celem jest zmniejszenie skali przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych tym zjawiskiem bądź w nie uwikłanych. W 2011 roku w związku z wystąpieniem przemocy w rodzinie w gminie Policja założyła 11 „Niebieskich Kart”, rok później 9, a w 2013 roku 14.

W latach 2011-2013 w gminie świadczone również pomoc dla uczniów w postaci stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. Liczba osób nimi objętych ulegała wahaniom (375 w 2011 r., 303 w 2012 r., 317 w 2013 r.), a kwota udzielonych świadczeń wyniosła: 64.655 zł w 2011 roku, 55.159 zł w 2012 roku oraz 71.814 zł w 2013 roku.

W analizowanym okresie MGOPS, w ramach współpracy z Kuratorium Oświaty w Poznaniu i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rawiczu, organizował również wypoczynek letni dla dzieci z rodzin najuboższych. W 2012 roku na koloniach w Jarosławcu przebywało 10 dzieci, a rok później na kolonie do Ostrowa Lubelskiego udało się 6 dzieci.

W ramach realizowanych zadań Ośrodek przyznawał również świadczenia rodzinne. Choć w latach 2011-2013 ogólna liczba udzielonych świadczeń spadła z roku na rok (z 24.380 w 2011 r. do 21.393 w 2013 r.), to uwagę zwracał systematyczny wzrost liczby przyznanych świadczeń opiekuńczych w postaci zasiłku pielęgnacyjnego (z 2.325 w 2011 r. do 2.482 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	21.201	19.616	17.827
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	758	1.148	786
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	2.325	2.458	2.482

dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	X	X	163
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	X	X	53
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	96	94	82
Ogółem			
liczba świadczeń	24.380	23.316	21.393

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy (od 2013 roku) MGOPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. Liczba tych składek z roku na rok rosła (410 w 2011 r. na kwotę 44.230 zł, 562 w 2012 r. na kwotę 61.059 zł, 635 w 2013 r. na kwotę 49.733 zł).

Kolejną formę pomocy udzielaną przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2011-2013 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na podobnym poziomie (po 14 w latach 2011-2012, 16 w 2013 r.), natomiast liczba wypłaconych świadczeń zmniejszała się z roku na rok (z 343 w 2011 r. do 294 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	14	14	16
liczba wypłaconych świadczeń	343	325	294

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie.

W latach 2011-2013 MGOPS uczestniczył również, obok PCPR-u w Rawiczu oraz Ośrodków Pomocy Społecznej w Bojanowie, Jutrosinie, Miejskiej Górcie i Pakosławiu, w realizacji projektu systemowego współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego pn. „Mogę – Potrafię – Teraz”. Jego celem głównym jest aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców powiatu rawickiego korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, będących w wieku aktywności

zawodowej. W 2011 roku projektem objęto 8, a w latach 2012-2013 po 10 mieszkańców gminy Jutrosin. W 2011 roku kwota dofinansowania projektu z EFS-u wynosiła 10.540 zł, rok później 32.304 zł, a w 2013 roku 69.119 zł.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Jutrosin, obok Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują 2 Kluby Seniora „Aster” i „Wrzos” oraz 3 świetlice środowiskowe w Dubinie, Jutrosinie i Szkaradowie. Ponadto przy Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Elżbiety w Jutrosinie działa Zespół Parafialny „Caritas”, a przy Szkole Podstawowej w Jutrosinie funkcjonuje Klub Wolontariatu „Razem”. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Instytucje wsparcia w gminie

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Klub Seniora „Aster” w Szkaradowie.	Zagospodarowanie czasu wolnego osób starszych, organizowanie spotkań towarzyskich oraz imprez okolicznościowych.
Klub Seniora „Wrzos” w Jutrosinie.	Zagospodarowanie czasu wolnego osób starszych, organizowanie spotkań towarzyskich, imprez okolicznościowych.
Świetlica Środowiskowa w Jutrosinie.	Zapewnienie pomocy rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami, prowadzenie dożywiania.
Świetlica Środowiskowa w Dubinie.	Terapia grupowa, spotkania okolicznościowe, organizowanie wypoczynku letniego, pomoc w odrabianiu zadań domowych.
Świetlica Środowiskowa w Szkaradowie.	Zajęcia wychowawczo-rekreacyjne, pomoc w nauce, gry, zabawy, wycieczki, wyjazdy, organizowanie wypoczynku letniego.
Parafialny Zespół „Caritas” przy Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Elżbiety w Jutrosinie.	Pomoc żywnościowa dla rodzin najuboższych.
Klub Wolontariatu „Razem” przy Szkole Podstawowej w Jutrosinie.	Pomoc osobom starszym i samotnym, organizowanie akcji charytatywnych, współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie.

Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z pomocy oferowanej przez podmioty funkcjonujące poza jej terenem. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Podmioty spoza gminy, z oferty których mogą korzystać i korzystają jej mieszkańcy

nazwa i adres podmiotu	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rawiczu.	Kierowanie do placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, udzielanie dofinansowania z PFRON-u, poradnictwo prawne i psychologiczne. Kategoria klienta: mieszkańcy gminy.
Powiatowy Urząd Pracy w Rawiczu.	Promocja zatrudniania, aktywizacja lokalnego rynku pracy, organizowanie szkoleń dla osób bezrobotnych, organizowanie prac społecznie użytecznych. Kategoria klienta: osoby bezrobotne.
Szpital Powiatowy Rawiczu Sp. z o.o.	Świadczenie usług zdrowotnych. Kategoria klienta: mieszkańcy gminy.
Dom Pomocy Społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Pakówce.	Usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne intelektualnie.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Rawiczu.	Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, profilaktyka i terapia zaburzeń rozwojowych, wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły i rodziny. Kategoria klienta: Dzieci i młodzież szkolna, ich rodzice i nauczyciele.
Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Rawiczu.	Edukacja i wychowanie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną. Kategoria klienta: dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną.
Bank Żywności Przy Parafii pw. Chrystusa Króla i Zwiastowania NMP w Rawiczu.	Udzielanie pomocy żywnościowej i rzeczowej dla rodzin i osób ubogich lub znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Kategoria klienta: osoby korzystające z pomocy społecznej.
Miejsko Gminny Ośrodek Wsparcia w Rawiczu.	Poradnictwo psychologiczne, prawne oraz terapia. Kategoria klienta: osoby uzależnione i współuzależnione,
Środowiskowy Dom Samopomocy w Rawiczu.	Zapewnienie dostępu do świadczeń rehabilitacji społecznej, socjoterapii i psychoterapii, opieki lekarsko-pielęgniarskiej, psychologicznej oraz zaspokojenie potrzeb rekreacyjno-kulturalnych. Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi.

Stowarzyszenie „Zgoda na Trzeźwość” w Rawiczu.	Poradnictwo prawne, psychologiczne, wsparcie dla osób uzależnionych i ich rodzin. Kategoria klienta: osoby i rodziny uzależnione.
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Miejskiej Górze.	Rehabilitacja służąca pozyskaniu i przywracaniu umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne.
Grupa Al-Anon „Odnowa” w Rawiczu.	Aktywizacja osób uzależnionych od alkoholu poprzez mityngi otwarte. Kategoria klienta: osoby i rodziny uzależnione.

Źródło danych: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W 2013 roku w gminie Jutrosin funkcjonowało 30 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiadał akt prawa miejscowego („Program Współpracy Gminy Jutrosin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w sferze działalności pożytku publicznego”), w oparciu o który miał możliwość podejmowania z nimi współpracy w następujących formach finansowych i pozafinansowych:

- wspieranie realizacji zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie kosztów ich realizacji,
- powierzanie wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji,

- zawieranie umów o wykonanie inicjatywy lokalnej w trybie i na zasadach określonych w rozdziale 2a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz umów partnerstwa określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- konsultowanie z organizacjami projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- podejmowanie inicjatyw integrujących organizacje wokół zadań ważnych dla lokalnego środowiska, w tym inicjowanie realizacji zadań publicznych uzupełniających systemy pomocy w gminie, współorganizowanie konferencji i szkoleń dotyczących działalności organizacji oraz współpracy z organami administracji publicznej,
- wspieranie organizacji, których wnioski zostały pozytywnie rozpatrzone w drodze konkursu, w uzyskaniu, w drodze bezprzetargowej, lokalu z zasobów gminnych, użyczanie bądź wynajmowanie na preferencyjnych warunkach lokali i obiektów komunalnych oraz udostępnianie lokali na spotkania członków organizacji.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie w 2013 roku

lp.	nazwa organizacji	adres organizacji
1.	Polski Komitet Pomocy Społecznej, Zarząd Gminny w Jutrosinie	ul. Rynek 27, 63-930 Jutrosin
2.	Stowarzyszenie Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Jutrosinie	ul. Rynek 26, 63-930 Jutrosin
3.	Towarzystwo Miłośników Ziemi Jutrosińskiej w Jutrosinie	ul. Wrocławska 39, 63-930 Jutrosin
4.	Towarzystwo Przyjaźni Jutrosin-Potigny w Jutrosinie	ul. Rynek 26, 63-930 Jutrosin
5.	Jutrosińskie Stowarzyszenie Modelarzy w Jutrosinie	ul. Sportowa 12, 63-930 Jutrosin
6.	Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Jutrosinie	ul. A. Mickiewicza 1, 63-930 Jutrosin
7.	Stowarzyszenie Wędkarskie „Żwirek” w Jutrosinie	Rynek 26, 63-930 Jutrosin
8.	Stowarzyszenie „Nasze Jeziora” w Jeziorach	Jeziora 14, 63-930 Jutrosin
9.	Fundacja „Memento” w Jutrosinie	ul. Rynek 24, 63-930 Jutrosin
10.	Fundacja PKM Duda im. Maksymiliana Duda w Grąbkowie	Grąbkowo, 63-930 Jutrosin

11.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Rawiczu, Koło w Jutrosinie	ul. Rynek 2663-930 Jutrosin
12.	Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych ZKRP i BWP, Koło w Jutrosinie	ul. Rynek 26, 63-930 Jutrosin
13.	Rawicki Uniwersytet III Wieku, Zamiejscowy Oddział w Jutrosinie.	ul. Rynek 26, 63-930 Jutrosin
14.	Klub Sportowy „Orla” w Jutrosinie	ul. Sportowa 13, 63-930 Jutrosin
15.	Ludowy Zespół Sportowy Dubin	Dubin 46, 63-930 Jutrosin
16.	Uczniowski Klub Tenisowy „Return” przy Gimnazjum w Jutrosinie	ul. Szkolna 9, 63-930 Jutrosin
17.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Szkaradowo” przy ZS w Szkaradowie	Szkaradowo 1, 63-930 Jutrosin
18.	OSP Płaczkowo	Płaczkowo 27, 63-930 Jutrosin
19.	OSP Jeziora	Jeziora 14, 63-930 Jutrosin
20.	OSP Dubin	Dubin 131a, 63-930 Jutrosin
21.	OSP Domaradzice	Domaradzice 55a, 63-930 Jutrosin
22.	OSP Grąbkowo	Grąbkowo 24, 63-930 Jutrosin
23.	OSP Janowo	Janowo 11, 63-930 Jutrosin
24.	OSP Jutrosin	ul. Powstańców 29, 63-930 Jutrosin
25.	OSP Ostoje	Ostoje 49, 63-930 Jutrosin
26.	OSP Pawłowo	Pawłowo 26, 63-930 Jutrosin
27.	OSP Rogożewo	Rogożewo 1b, 63-930 Jutrosin
28.	OSP Sielec Stary	Sielec Stary 2, 63-930 Jutrosin
29.	OSP Śląskowo	Śląskowo 1b, 63-930 Jutrosin
30.	OSP Szkaradowo	Szkaradowo 5, 63-930 Jutrosin

Źródło danych: Urząd Miejski w Jutrosinie.

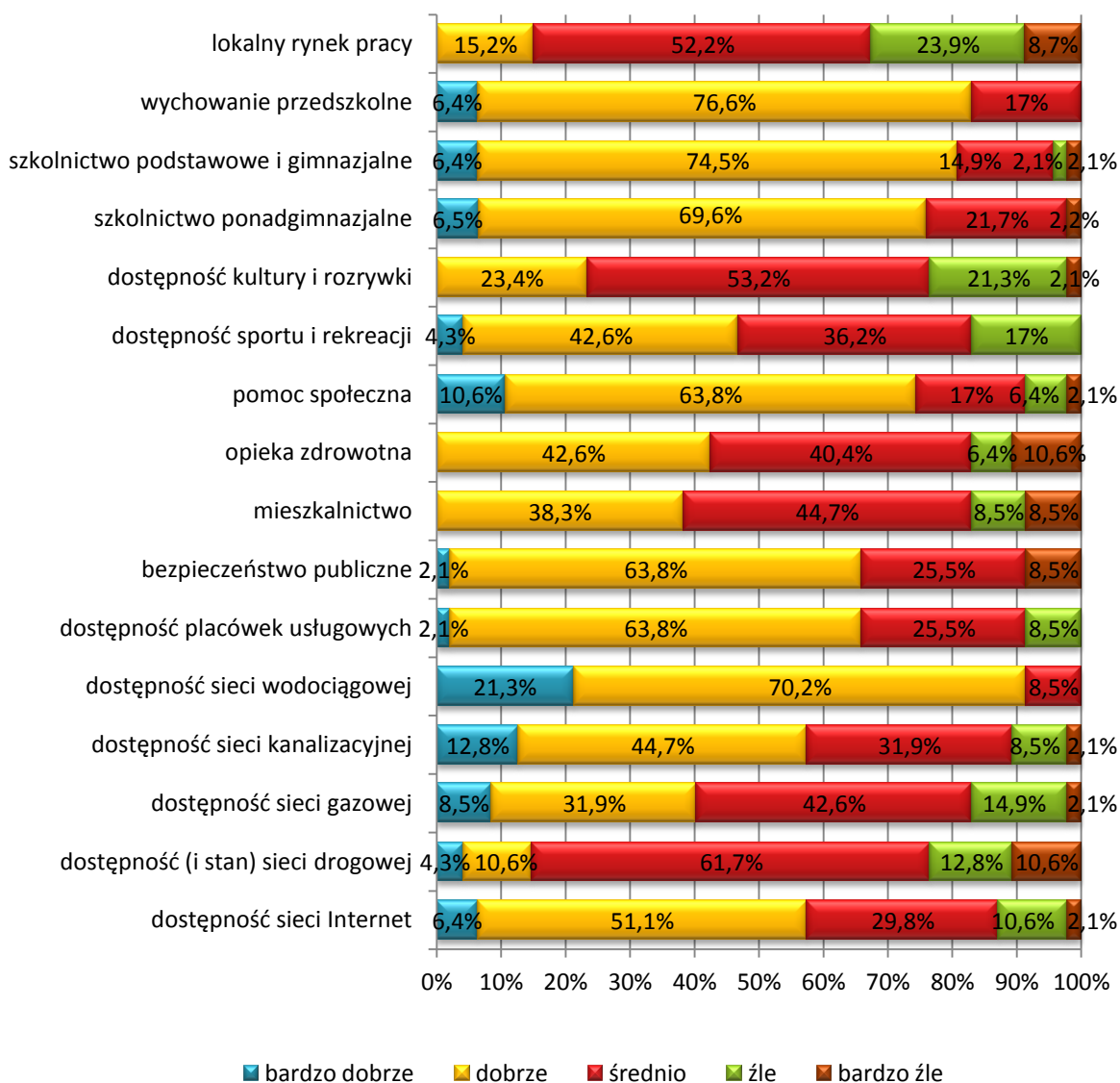
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Jutrosin posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza Miasta i Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 47 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 33. Warunki życia w gminie

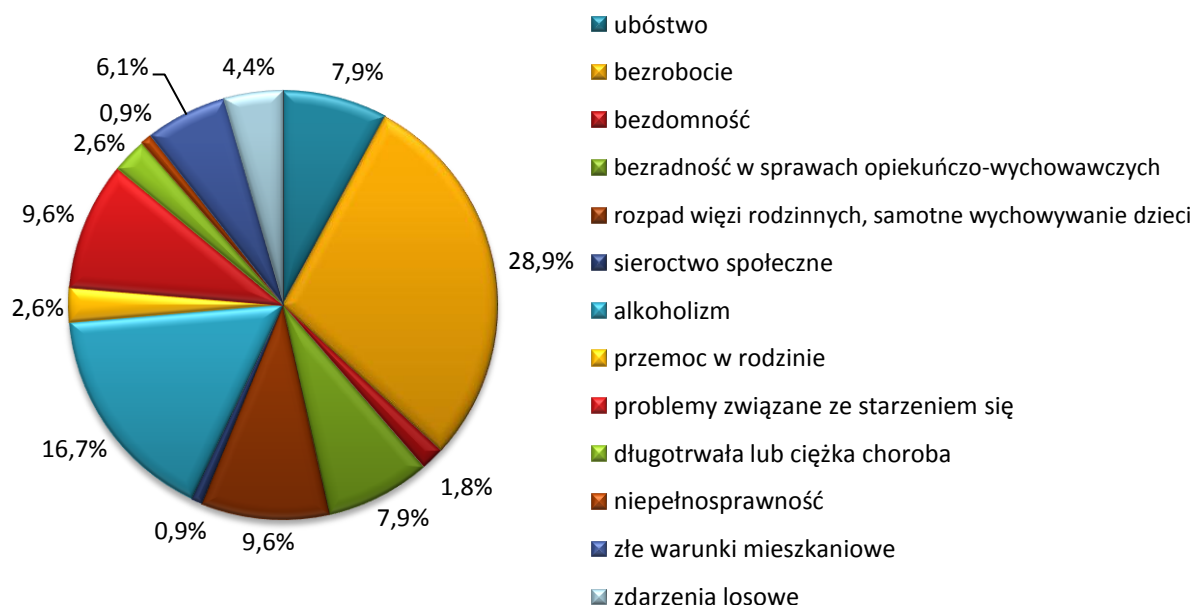
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostępność sieci wodociągowej (91,5% ocen dobrych i bardzo dobrych), wychowania przedszkolnego (83% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego (80,9% ocen dobrych i bardzo dobrych). Z wysoką oceną spotkała się także dostępność szkolnictwa ponadgimnazjalnego (76,1% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz pomocy społecznej (74,4% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej ankietowani ocenili natomiast lokalny rynek pracy (łącznie 32,6% ocen złych i bardzo złych). Niezadowolenie budziła również dostępność kultury i rozrywki (w sumie 23,4% ocen złych i bardzo złych), dostępność i stan sieci drogowej (łącznie 23,4% ocen złych i bardzo złych), dostępność sportu i rekreacji (17% ocen złych), opieki zdrowotnej, sytuacja mieszkaniowa oraz dostępność sieci gazowej (łącznie po 17% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 34. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

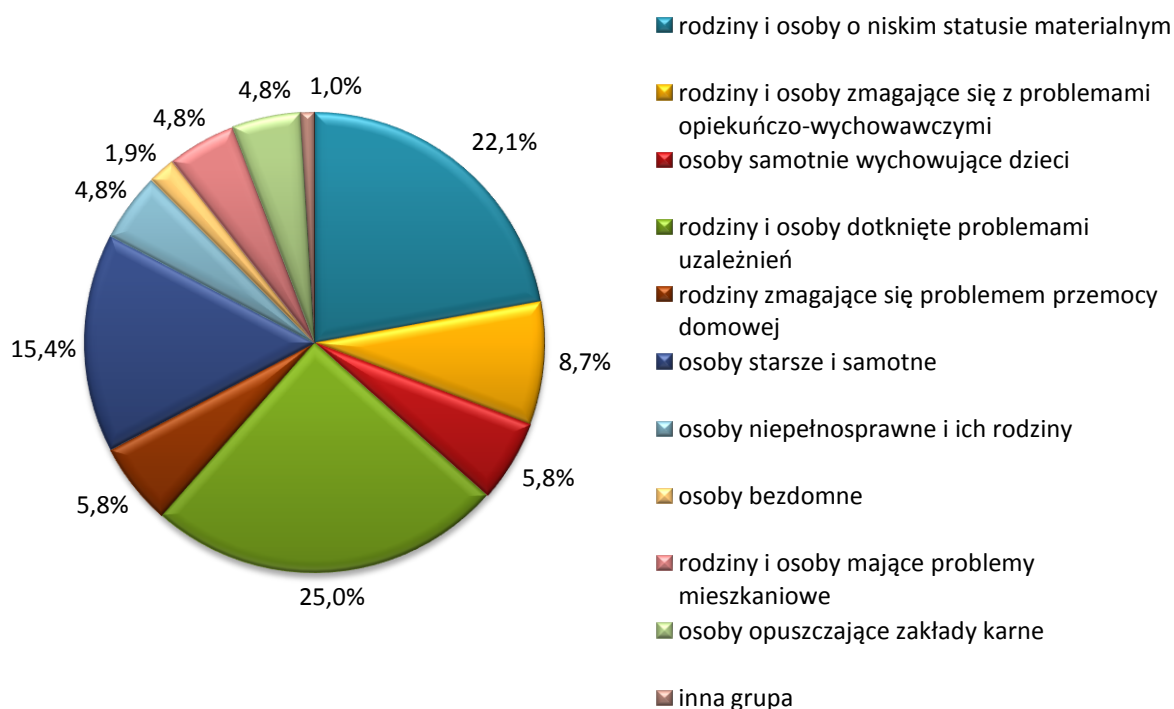

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (28,9%) i alkoholizm (16,7%), a następnie rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci oraz problemy związane ze starzeniem się (po 9,6%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 35. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

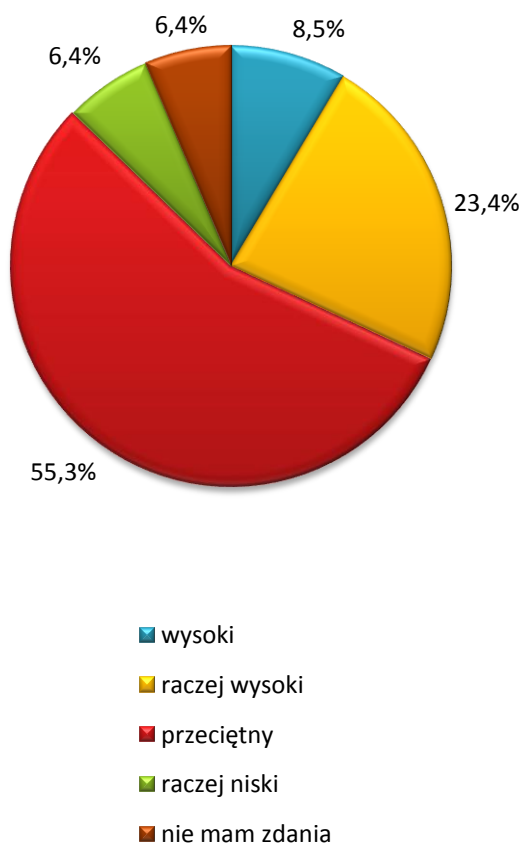

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

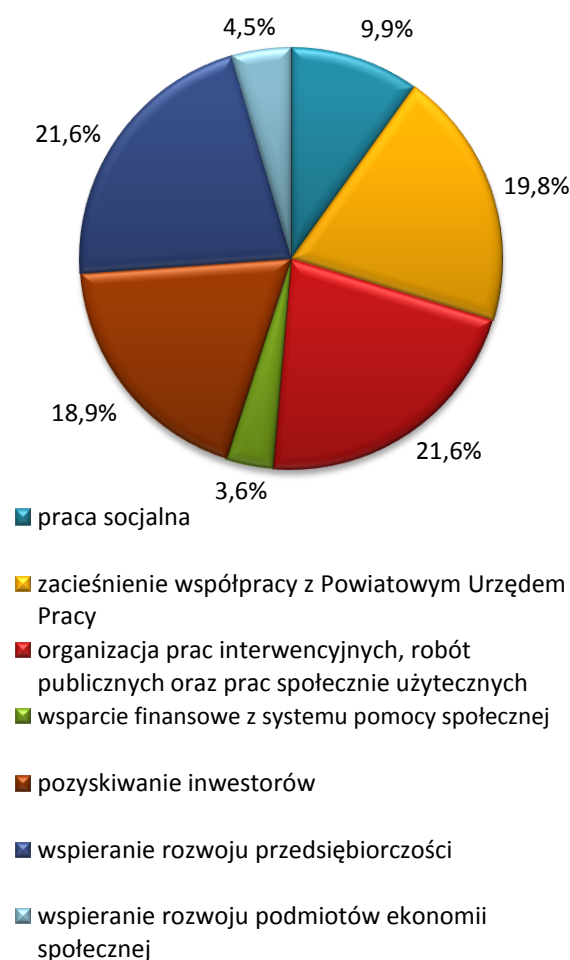
Najwięcej badanych (31,4%) stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (25%) oraz o niskim statusie materialnym (22,1%). Liczne grono wśród ankietowanych stanowili ci, którzy wskazali na osoby starsze i samotne (15,4%) oraz rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (8,7%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 36. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 37. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

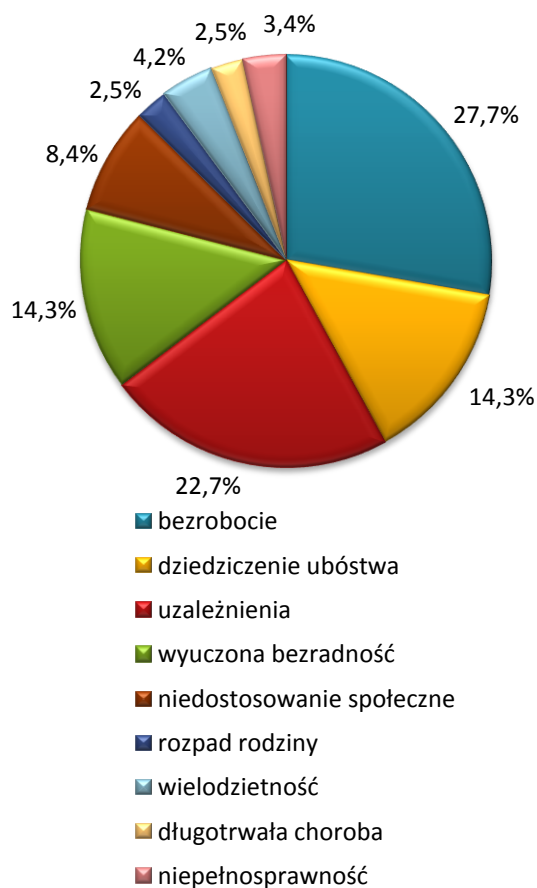
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii większości ankietowanych (55,3%) poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny, a zdaniem kolejnych 31,9% badanych jest on raczej wysoki lub wysoki. Za niski poziom bezrobocia w gminie uznało jedynie 6,4% respondentów.

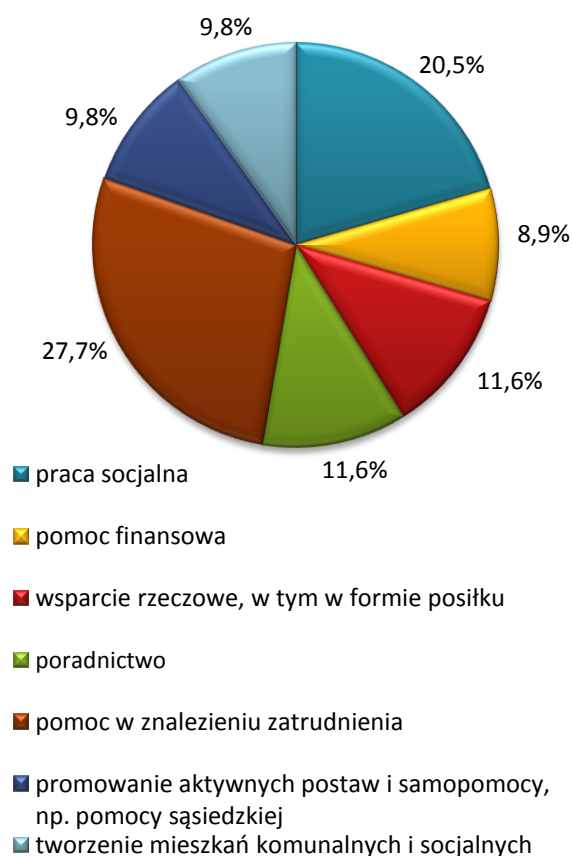
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (po 21,6%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (19,8%) oraz pozyskiwanie inwestorów (18,9%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 38. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 39. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

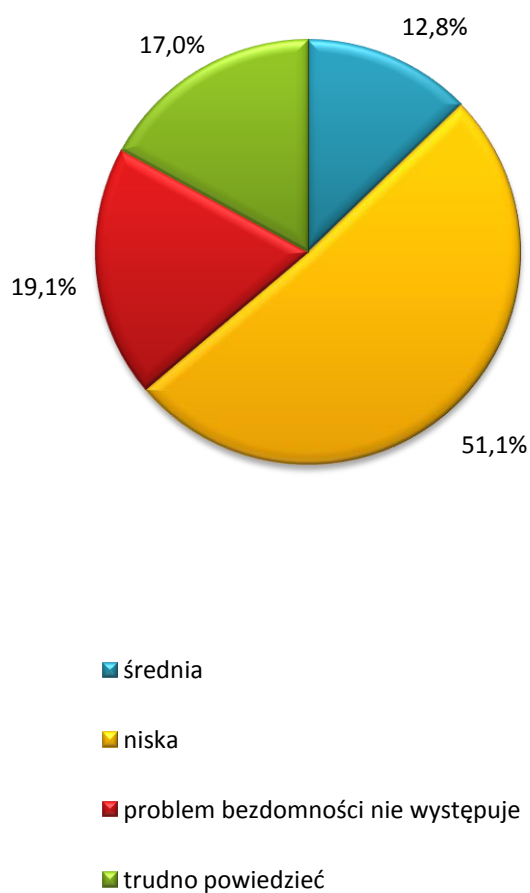
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali bezrobocie (27,7%) i uzależnienia (22,7%). Do ważnych powodów ubożenia ludności badani zaliczyli również dziedziczenie ubóstwa oraz wyuczoną bezradność (po 14,3%).

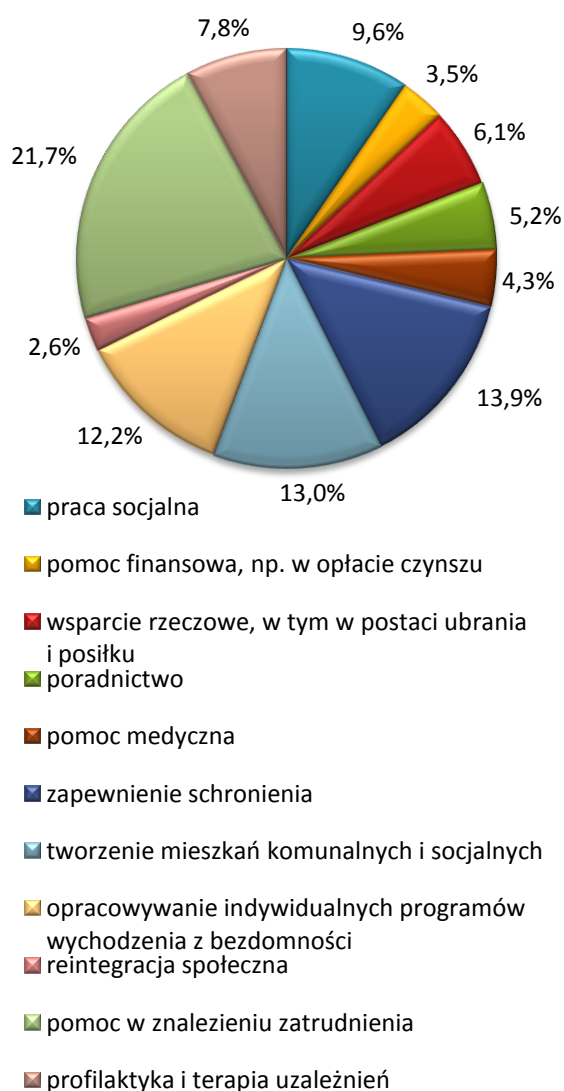
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (27,7%) oraz prowadzić pracę socjalną (20,5%). Duże znaczenie przywiązywali również wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku, oraz poradnictwa (po 11,6%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 40. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 41. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

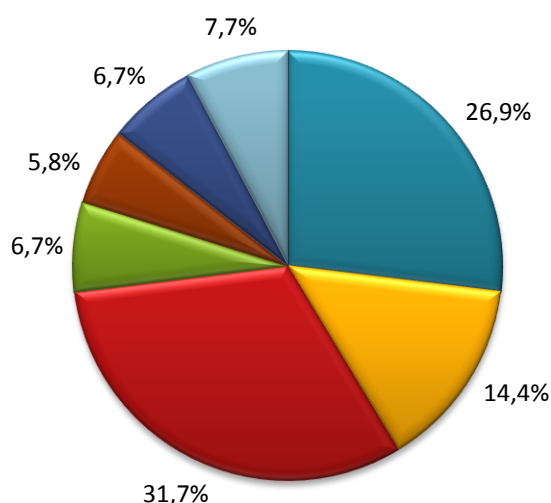
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość respondentów (51,1%) stwierdziła, że skala bezdomności w gminie jest niska, a blisko co piąty badany odpowiedział, że problem ten w gminie nie występuje.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (21,7%), a także zapewnienie schronienia (13,9%), tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (13%) oraz opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (12,2%).

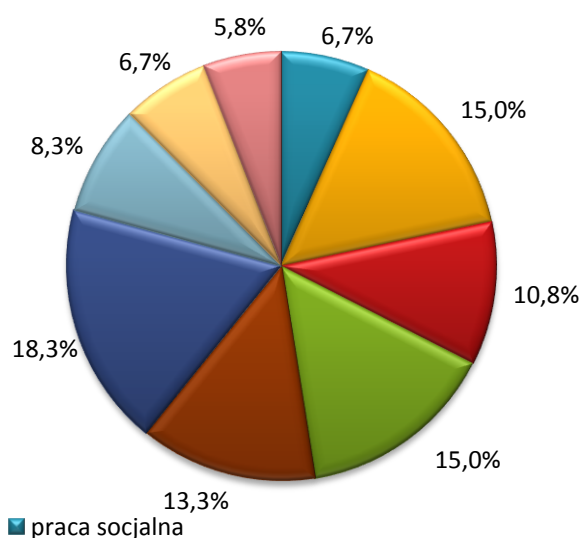
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 42. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

- niski poziom umiejętności wychowawczych
- ubóstwo
- uzależnienia
- przemoc w rodzinie
- niepełnosprawność, długotrwała choroba
- wielodzietność
- samotne rodzicielstwo

Wykres 43. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

- praca socjalna
- pomoc asystenta rodziny
- edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich
- zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii rodzinnej
- wyższe świadczenia pieniężne dla rodzin wielodzietnych i niepełnych
- pomoc w znalezieniu zatrudnienia
- profilaktyka i terapia w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie
- poszerzenie oferty wsparcia instytucji i organizacji wspierających rodzinę
- zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego

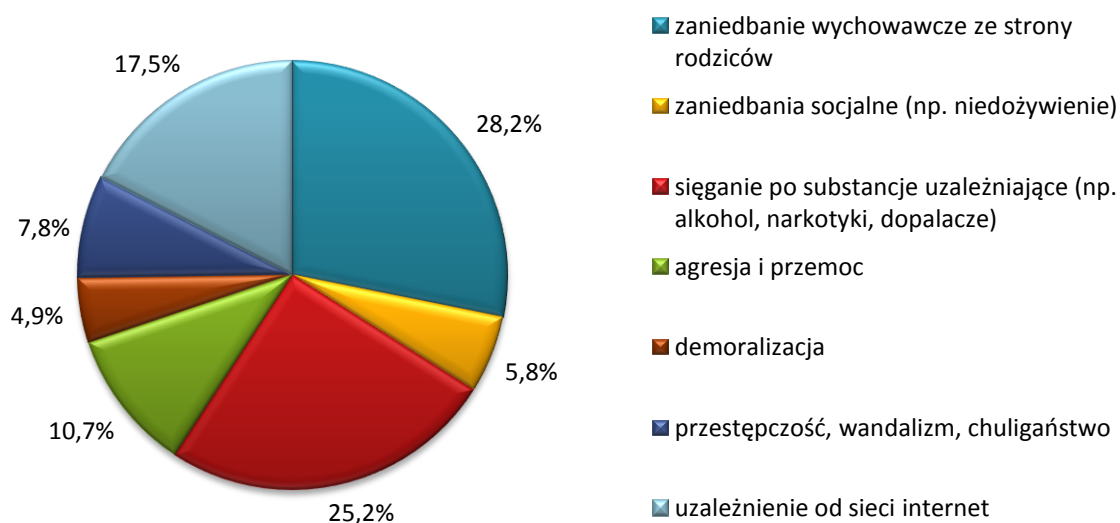
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii odpowiednio 31,7 i 26,9% badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia oraz niski poziom umiejętności wychowawczych. Zdaniem 14,4% respondentów duży wpływ na występowanie tego problemu ma również ubóstwo.

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali pomoc w znalezieniu zatrudnienia (18,3%), zapewnienie pomocy asystenta rodziny oraz zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (po 15%) oraz podwyższenie świadczeń pieniężnych dla rodzin wielodzietnych i niepełnych (13,3%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 44. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

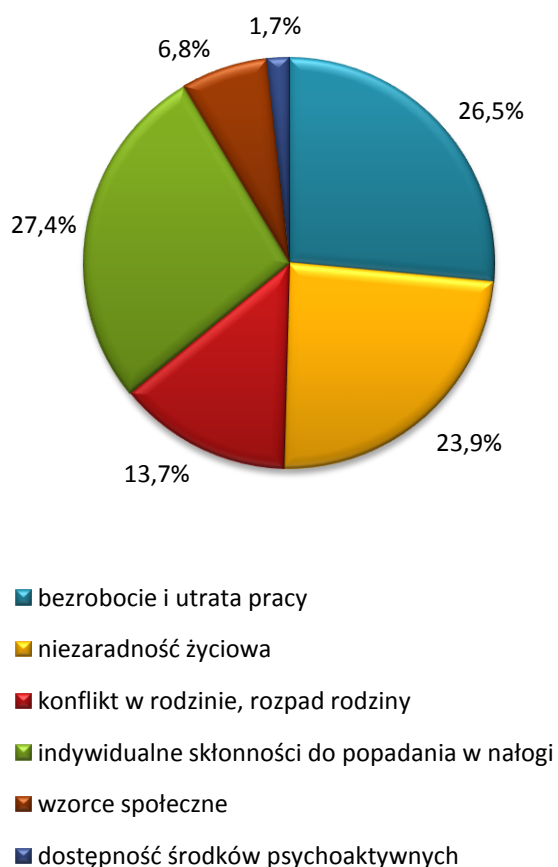

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

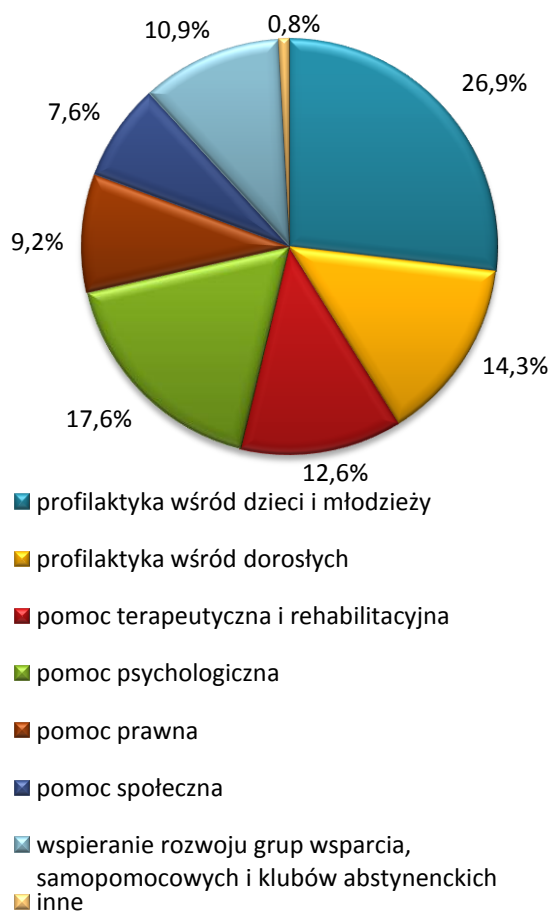
Według ankietowanych, negatywnymi zjawiskami społecznymi, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, są zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (28,2%) oraz sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki, dopalacze (25,2%). Niepokojącymi problemami są także uzależnienie od sieci Internet (17,5%) oraz agresja i przemoc (10,7%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 45. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 46. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

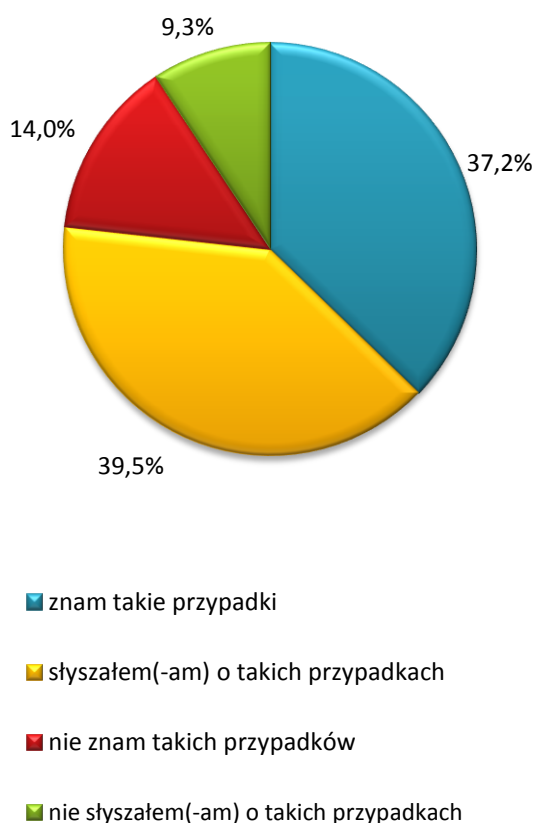
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli indywidualne skłonności do popadania w nałogi (27,4%), bezrobocie i utratę pracy (26,5%) oraz niezaradność życiową (23,9%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na profilaktyce kierowanej do dzieci i młodzieży (26,9%), a także dorosłych (14,3%). Ważne jest również zwiększenie dostępności pomocy

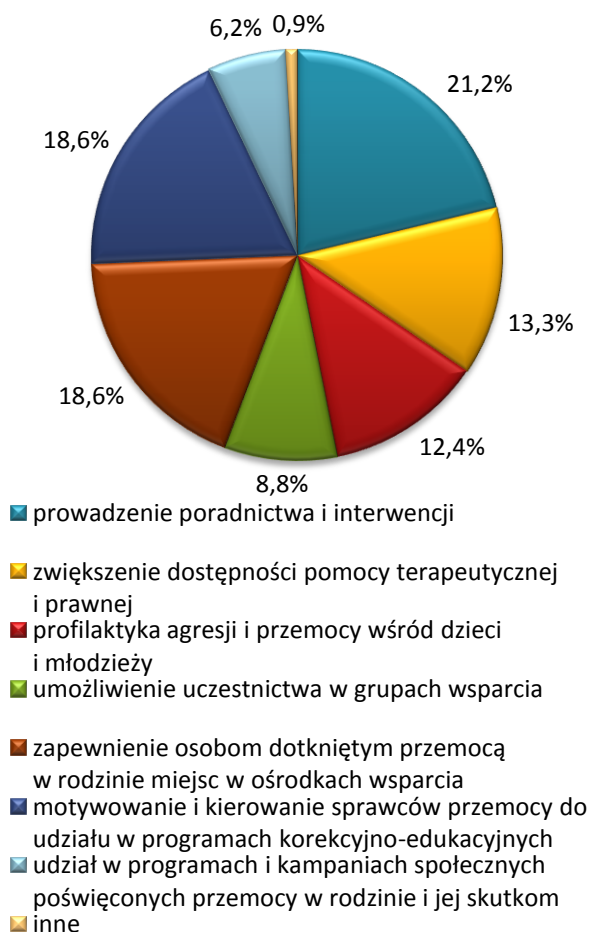
psychologicznej (17,6%) oraz pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (12,6%) oraz wspieranie rozwoju grup wsparcia, samopomocowych (np. AA i Al-Anon) i klubów abstynenckich (10,9%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 47. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 48. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

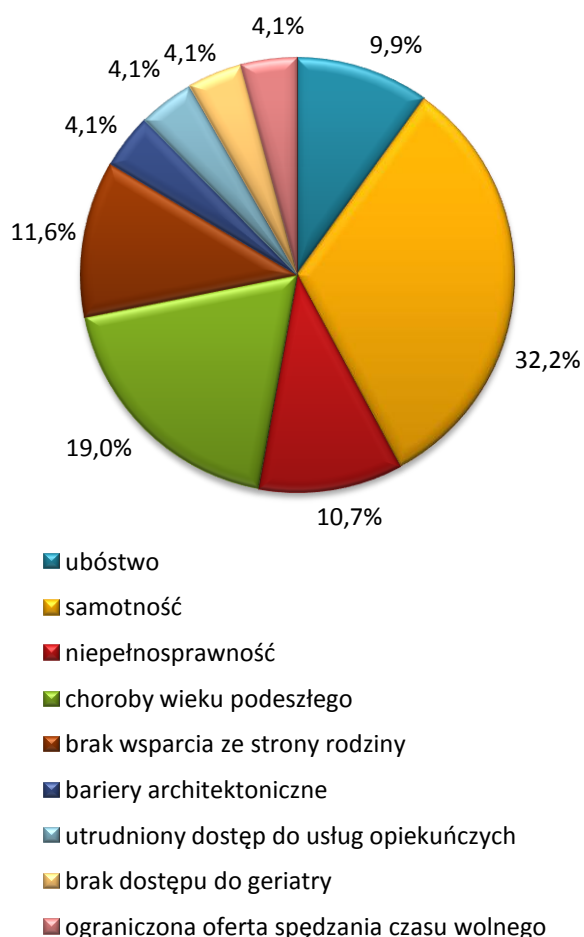
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 76,7%) stwierdziła, że zna przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o nich słyszała. W sumie 23,3% badanych było odmiennego zdania.

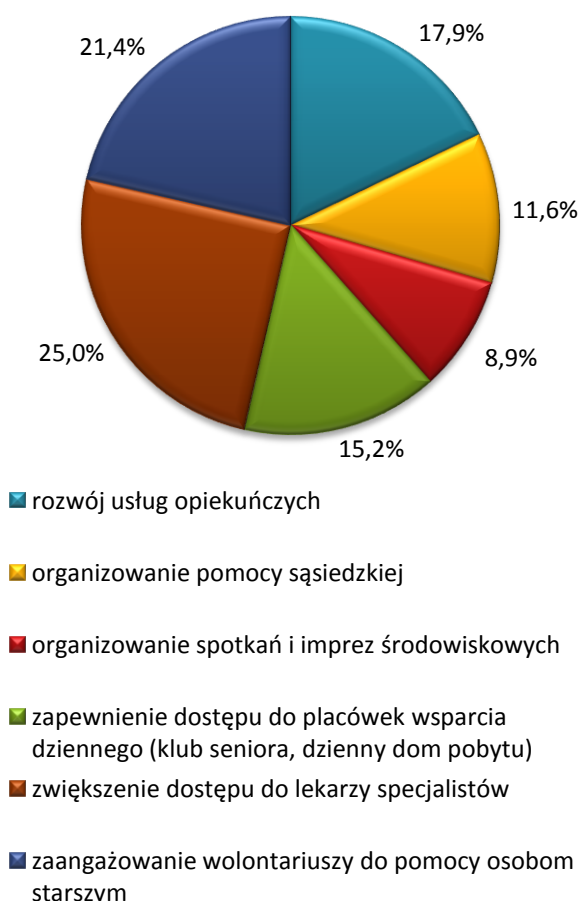
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje (21,2%), zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (po 18,6%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 49. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 50. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

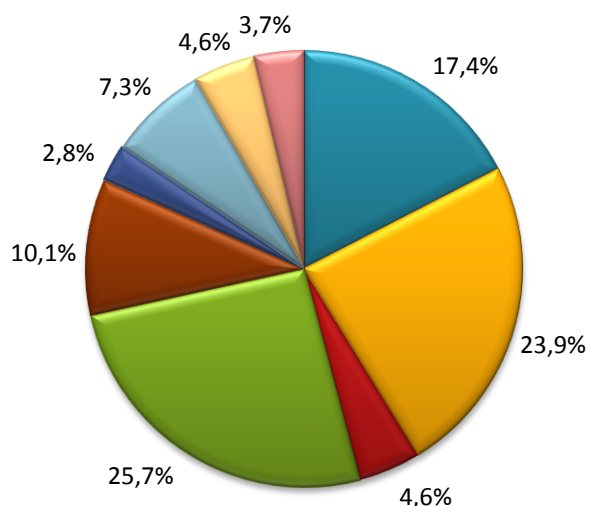
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są samotność (32,2%) i choroby wieku podeszłego (19%), a także brak wsparcia ze strony rodziny (11,6%), niepełnosprawność (10,7%) i ubóstwo (9,9%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (25%), zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (21,4%) oraz rozwój usług opiekuńczych (17,9%) i zapewnienie szerszego dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 15,2%).

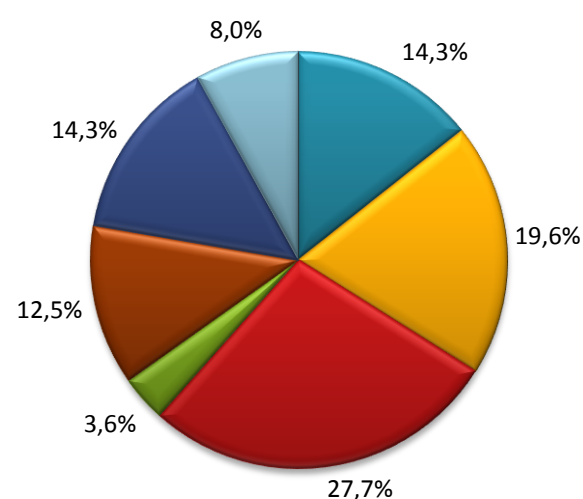
W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 51. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

- bariery architektoniczne
- utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- brak odpowiednich ofert pracy
- deficyt zakładów pracy chronionej
- ubóstwo
- izolacja społeczna
- niski poziom akceptacji społecznej
- problemy psychologiczne

Wykres 52. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

- likwidacja barier architektonicznych
- zwiększenie dostępu do rehabilitacji
- tworzenie stanowisk pracy
- zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego
- organizowanie środowiskowych spotkań i imprez integracyjnych
- zwiększenie dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej, pedagogicznej
- zapewnienie dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej

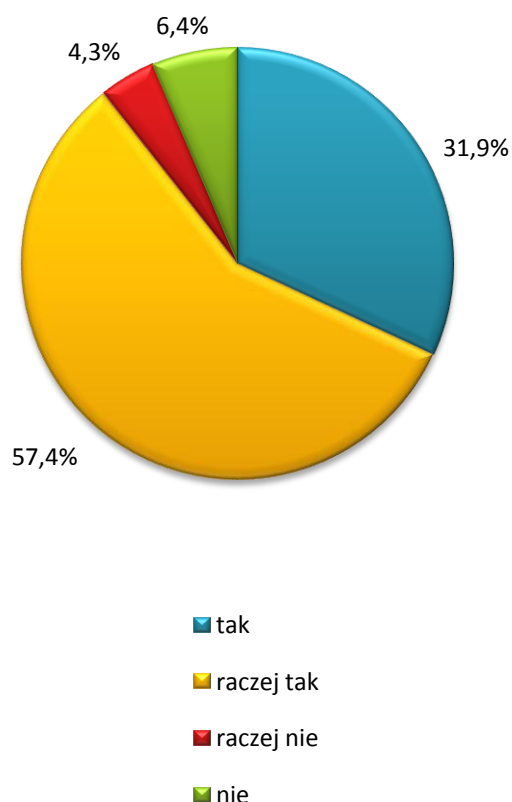
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: brak odpowiednich ofert pracy (25,7%) oraz utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych i usług opiekuńczych (23,9%), a następnie bariery architektoniczne (17,4%).

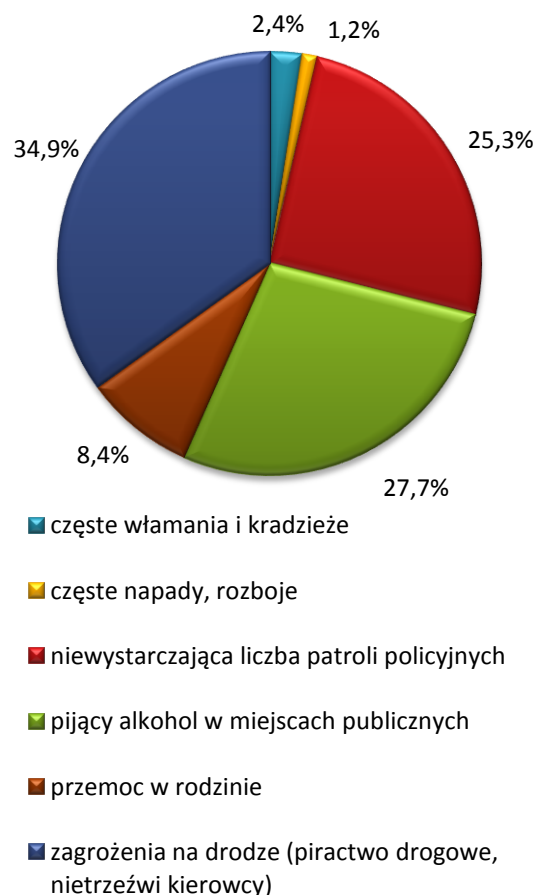
W opinii ankietowanych działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na tworzeniu miejsc pracy (27,7%), a także zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (19,6%), likwidowaniu barier architektonicznych oraz zwiększeniu dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (po 14,3%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 53. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

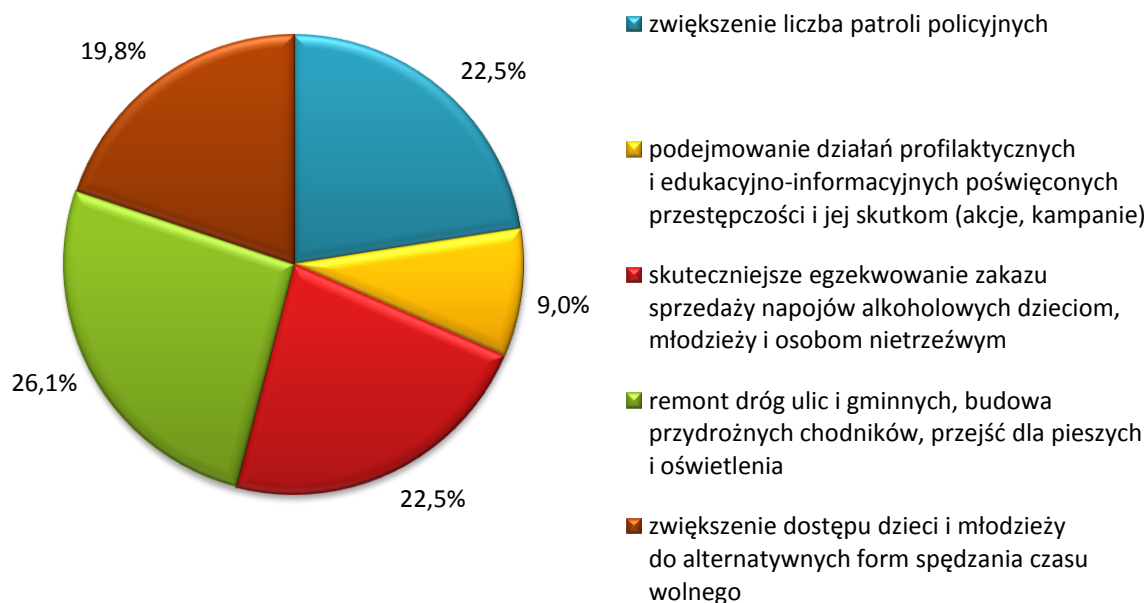

Wykres 54. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 55. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ponad 89% ankietowanych stwierdziło, że czuje się bezpiecznie bądź raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odminną opinię wyraziło w sumie 10,7% badanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 34,9%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (27,7%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (25,3%).

Zdaniem ankietowanych na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłoby: remont ulic i dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (26,1%), a także zwiększenie liczby patroli policyjnych, skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (po 22,5%) oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (19,8%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach udział w projektach dofinansowanych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) podejmowanie działań służących pozyskaniu inwestorów mogących stworzyć w gminie nowe miejsca pracy informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie brak podmiotów ekonomii społecznej w gminie brak standardów usług świadczonych osobom bezdomnym brak wsparcia dla osób wychodzących z bezdomności brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> możliwość ograniczenia bezrobocia w gminie dzięki dostępowi do europejskich rynków pracy oraz środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy 	<ul style="list-style-type: none"> utrzymujący się poziom bezrobocia w gminie występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ograniczony potencjał inwestorów

<p>strukturalnych Unii Europejskiej)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ niewielka liczba osób zagrożonych bezdomnością oraz bezdomnych wymagających schronienia ▪ istnienie w regionie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych 	<p>w regionie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież; ▪ migracja ludzi młodych za pracę ▪ postępujące zjawisko ubóstwa ▪ niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych ▪ deficyt organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych
--	---

Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie ▪ oferowanie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczony dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego ▪ brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej w gminie ▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży ▪ niezadowalająca dostępność opieki medycznej w gminie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadgimnazjalnym ▪ istnienie w regionie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży ▪ zwiększająca się liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie ▪ niesprzyjające warunki do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ niski poziom koordynacji działań instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież

Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ funkcjonowanie w gminie Punktu Konsultacyjnego ▪ podejmowanie działań w ramach zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ realizowanie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ prowadzenie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczony dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej oraz wsparcia psychospołecznego i prawnego ▪ brak grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie ▪ brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli na temat problemów uzależnień i przemocy ▪ niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia ▪ istnienie w regionie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień w gminie ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ zwiększająca się liczba osób i rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie ▪ rosnąca liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych oraz korekcyjno-edukacyjnych

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ deficyt w regionie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie
--	---

Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy ▪ dysponowanie wystarczającą liczbą pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom starszym i niepełnosprawnych ▪ świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych ▪ funkcjonowanie w gminie dwóch klubów seniora, oddziału zamiejscowego Uniwersytetu III Wieku, Koła Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz Stowarzyszenia Dzieci i Osób Niepełnosprawnych ▪ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie ▪ upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych ▪ obecność w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewielka skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych ▪ nieodpowiedni dostęp osób starszych do opieki geriatrycznej w gminie ▪ niewielkie możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej ▪ nieodpowiadająca potrzebom osób starszych infrastruktura techniczna w gminie ▪ brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ ograniczona dostępność bazy rehabilitacyjnej w gminie

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny ▪ dobra dostępność domów pomocy społecznej ▪ docenianie wagi problemów i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych ▪ zwiększająca się społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych ▪ istnienie w regionie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się liczba osób starszych w gminie ▪ rosnąca liczba osób przewlekłe chorych w gminie ▪ niezadowalający poziom życia seniorów ▪ niski udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych ▪ istnienie w gminie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym ▪ występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych

Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w MGOPS-ie ▪ odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych ▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych ▪ funkcjonowanie w gminie wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie ▪ niepozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość powołania asystenta rodziny ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych ▪ włączanie się przedstawicieli kościołów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego

i związków wyznaniowych w działania pomocowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ popadanie w rutynę oraz syndrom wypalenia zawodowego wśród pracowników pomocy społecznej ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej ▪ niedostateczna świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej wśród władz gminy ▪ wciąż niekorzystny wizerunek sektora pomocy społecznej ▪ niski poziom aktywności mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych
--	--

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Jutrosin, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- rosnącą liczbę rodzin zmagających się z ubóstwem i prowadzącym do niego bezrobociem, które w głównej mierze dotyka osoby młode w wieku 18-34 lata, z niewielkim doświadczeniem zawodowym,
- trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz problemy alkoholizmu i przemocy domowej, co m.in. wymaga udzielenia odpowiedniej pomocy w wychowaniu i opiece (m.in. poprzez zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny oraz szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego) oraz powoduje konieczność zintensyfikowania działalności profilaktycznej i zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia,
- postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co zwiększa ryzyko chorób i niepełnosprawności,
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. kontynuowanie działań prozdrowotnych i zwiększenie dostępności opieki specjalistycznej, w tym rehabilitacji i opieki geriatrycznej,

- rozwijanie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz wspieranie organizacji należących do sektora pozarządowego i rozszerzanie z nimi współpracy przy realizacji zadań z zakresu polityki społecznej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2014-2020. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju:** zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, udzielanie pomocy poszukującym pracy oraz zagrożonym lub dotkniętym bezdomnością, pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, a także wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
- 2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych:** usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
- 3. Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego:** zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
- 4. Doskonalenie lokalnego sektora pomocy społecznej oraz rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi:** wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz wspieranie organizacji należących do sektora pozarządowego oraz rozszerzanie z nimi współpracy.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Jutrosin w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 jest *wzmacnianie rodzin poprzez stwarzanie jej członkom możliwości rozwoju, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej*. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, udzielanie pomocy poszukującym pracy oraz zagrożonym lub dotkniętym bezdomnością. 2. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju. 3. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, ubogimi oraz zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością, w tym w oparciu o kontrakt socjalny. 2. Udzielanie przez MGOPS pomocy rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, w tym finansowej i rzeczowej (np. w postaci posiłku); kontynuowanie współpracy w tym zakresie z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej, Bankiem Żywności w Rawiczu oraz z Zespołem Parafialnym „Caritas” w Jutrosinie. 3. Wspieranie osób pozostających bez pracy w ramach funkcjonującego w gminie Gminnego Centrum Informacji. 4. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, w razie potrzeby opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz zapewnienie schronienia. 5. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie

	<p>robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, np. spółdzielni socjalnych. 7. Podejmowanie działań w celu pozyskania kolejnych inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy, m.in. promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, przygotowywanie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów. 8. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych. 9. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego. 10. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. 11. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym socjalnych. 12. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich, bezrobotnych i bezdomnych.
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Zatrudnianie asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników MGOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny. 4. Udzielanie przez MGOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego. 5. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego i prawnego. 6. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.

	<ol style="list-style-type: none"> 7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozbudowę infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań, organizowanie wypoczynku. 8. Zwiększenie dostępności placówek przedszkolnych w gminie oraz zapewnienie opieki dla dzieci do lat 3. 9. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży; poszerzanie ich oferty o elementy socjoterapii. 10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych. 11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. 12. Opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny. 13. Zacieśnianie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodziny i dziecka w gminie, w tym pomiędzy placówkami oświatowymi i kulturalnymi, jednostkami pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policją, sądem rejonowym i kuratorami sądowymi, organizacjami pozarządowymi i kościołem.
Kierunki działań do celu operacyjnego 3.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, m.in. poprzez rozszerzenie oferty działającego w gminie Punktu Konsultacyjnego (np. zapewnienie szerszego dostępu do terapeuty ds. uzależnień) oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień, np. z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Wsparcia Rodziny w Rawiczu oraz Poradnią Leczenia Uzależnień w Miejskiej Górze. 2. Poprawa dostępności wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie. 3. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży. 4. Tworzenie i wspieranie rozwoju grup samopomocowych. 5. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 6. Zintensyfikowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego. 7. W razie konieczności zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych. 8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi,

	narkomanii i przemocy w rodzinie, np. Stowarzyszeniem „Zgoda na Trzeźwość” z Rawicza.
Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminne Centrum Informacji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowy Urząd Pracy w Rawiczu, szkoły ponadgimnazjalne, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska poza gminą, placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, w tym Miejsko-Gminny Ośrodek Wsparcia w Rawiczu i Poradnia Leczenia Uzależnień w Miejskiej Górcie, ośrodki wsparcia, w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Łaszczynie, specjaliści, grupy samopomocowe, np. grupa Al-Anon „Odnowa” w Rawiczu, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, ▪ wzrost aktywności gospodarczej i zawodowej w gminie, ▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, ▪ niższy odsetek rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ▪ podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ skuteczniejsze wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ lepszy dostęp do opieki przedszkolnej oraz dla dzieci do lat 3, ▪ wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, ▪ lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współ-uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 2.	Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług. 2. Tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 3. Rozwijanie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 4. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach działających w gminie klubów seniora oraz Zamiejscowego Oddziału Uniwersytetu III Wieku w Rawiczu. 5. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, ułatwieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia. 6. Podejmowanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zakładami opieki zdrowotnej, Kołem Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszeniem Dzieci i Osób Niepełnosprawnych, Środowiskowym Domem Samopomocy w Rawiczu, Warsztatami Terapii Zajęciowej w Miejskiej Górcie. 7. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.
Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, Kluby Seniora „Aster” i „Wrzos”.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rawiczu, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadgimnazjalne, placówki ochrony zdrowia, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Miejskiej Górcie, ośrodki wsparcia, w tym Środowiskowy Dom Samopomocy w Rawiczu, instytucje rządowe, pracodawcy, organizacje

	pozarządowe, w tym Koło Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz Stowarzyszenie Dzieci i Osób Niepełnosprawnych, kościoły, społeczność lokalna, Klub Wolontariatu „Razem”.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, ▪ wyższy standard świadczonych usług, ▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, ▪ lepszy dostęp do kształcenia integracyjnego, ▪ wzrost liczby osób usprawianych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 3.	Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz usług specjalistycznych, w tym rehabilitacji i opieki geriatrycznej. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. 5. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów. 2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 3. Patrołowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie. 4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.

Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, szkoły ponadgimnazjalne, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 4.	Doskonalenie lokalnego sektora pomocy społecznej oraz rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie lokalnych służb społecznych. 2. Wspieranie organizacji należących do sektora pozarządowego oraz rozszerzanie z nimi współpracy.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadre MGOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach. 2. Zatrudnianie asystentów rodziny. 3. W razie potrzeby i możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. 4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez stronę internetową MGOPS-u oraz rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (np. ulotek). 6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

	<p>3. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania.</p> <p>4. Opracowanie i realizacja gminnego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.</p> <p>5. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.</p> <p>6. Propagowanie idei wolontariatu, wspieranie działającego w gminie Klubu Wolontariatu „Razem” oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.</p>
Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rawiczu, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna, Klub Wolontariatu „Razem”.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jutrosin na lata 2014-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program Współpracy Gminy Jutrosin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w sferze działalności pożytku publicznego.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jutrosin na lata 2014-2020 będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jutrosinie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii, które obejmują szacunkową wielkość wydatków na jej realizację w kolejnych latach.

Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2020*

szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w latach:						
2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.

*Środki finansowe planowane w budżecie gminy na realizację zadań z zakresu polityki społecznej

Źródło danych: Urząd Miejski w Jutrosinie.

Środki finansowe na realizację zadań z zakresu polityki społecznej będą ujmowane corocznie w uchwale budżetowej Rady Miejskiej.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrz Miasta i Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych,
- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,

- liczba rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w i ich ramach wsparciem,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel strategiczny 2.:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób korzystających z klubów seniora,
- liczba osób z gminy objętych ofertą Uniwersytetu III Wieku,
- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 3.:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 4.:

- liczba pracowników MGOPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba asystentów rodziny,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2011-2013.....	19
Tabela 2. Przedszkola i szkoły w gminie w roku szkolnym 2013/2014	27
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie w 2013 roku.....	29
Tabela 4. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2013 roku	31
Tabela 5. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych .	36
Tabela 6. Osoby z gminy objęte wsparciem w 2013 roku przez wybrane podmioty działające na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie.....	40
Tabela 7. Kadra GOPS-u i jej kwalifikacje w 2013 roku	43
Tabela 8. Wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w gminie w latach 2011-2013.....	45
Tabela 9. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MGOPS w latach 2011-2013	48
Tabela 10. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2011-2013	50
Tabela 11. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2011-2013	51
Tabela 12. Instytucje wsparcia w gminie	52
Tabela 13. Podmioty spoza gminy, z oferty których mogą korzystać i korzystają jej mieszkańcy	53
Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie w 2013 roku	55
Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2020*	87

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2011-2013.....	16
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i migracyjny ludności gminy w latach 2011-2013.....	17
Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2012	18
Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2011-2013	18
Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha)	20
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2011-2013	21
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2013 roku	21

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2010-2012*	23
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2010-2013	23
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie rawickim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2010-2013 (w %)	24
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2013 roku według wieku, czasu pozostawiania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia	25
Wykres 17. Bezrobotni w gminie na koniec 2013 roku według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy	26
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2013 roku	32
Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2013 roku	32
Wykres 20. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w 2013 roku	33
Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku	34
Wykres 22. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	34
Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku	35
Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	35
Wykres 25. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2011-2013	38
Wykres 26. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2011-2013	39
Wykres 27. Przestępstwa popełnione w gminie w 2013 roku	42
Wykres 28. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 udzielono pomocy i wsparcia	46
Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie ..	46
Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie pieniężne	46
Wykres 31. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie niepieniężne	46
Wykres 32. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2013 (liczba osób w rodzinach)	47
Wykres 33. Warunki życia w gminie	57

Wykres 34. Problemy najczęściej dotyczące mieszkańców gminy	58
Wykres 35. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie.....	59
Wykres 36. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	60
Wykres 37. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	60
Wykres 38. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	61
Wykres 39. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	61
Wykres 40. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?	62
Wykres 41. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	62
Wykres 42. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie	63
Wykres 43. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?	63
Wykres 44. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	64
Wykres 45. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy	65
Wykres 46. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?	65
Wykres 47. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie	66
Wykres 48. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	66
Wykres 49. Problemy najczęściej dotyczące osoby starsze z gminy	67
Wykres 50. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	67
Wykres 51. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy ...	68
Wykres 52. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	68
Wykres 53. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	69
Wykres 54. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....	69
Wykres 55. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?.....	70